

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בעניני גאולה ומשיח

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושתיים לבריאה
ה' תהא שנת נפלאות בכל
שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

ובמצוות, בלימוד התורה - נגלה דתורה ופנימיות התורה, ובקיום המצוות בהידור . . . וכל זה - מתוך הצפי' והתשוקה וכו' חזקה לגאולה¹⁰ - "אחכה לו בכל יום שיבוא"¹¹, כפי שאומרים בכל יום בתפלה: "ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים", ו(בימי החול) - "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח". וכמדובר כמ"פ.

לעילוי נשמת

הת' אהרן עזריאל ע"ה

בן - יבלחט"א - ר' משה יהודה שיחי

נפטר ביום כ"ה אדר שני ה'תשע"ד

ת. נ. צ. ב. ה.

* * *

לעילוי נשמת

הו"ח ר' אליהו ב"ר אוסקר ע"ה פיפרנו

נפטר ביום כ"ה אדר שני ה'תשס"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת רחל בת אסתר תחי'

לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת

גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

*

נדפס ע"י בני משפחתם שיחיו

For this and other books on Moshiaich & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

מפתח ותוכן

פרשת שמיני

יום הולדתו של אדמו"ר מהר"ש, וידוע הוראתו ונתנית כח שלו בענין "מלכתחילה אריבער"⁴ – שהוא דור הששי (מהבעש"ט), חזקה בכפליים, ומזה מגיעים לדור השביעי, דור השמיני, עד לדורנו זה – דור התשיעי (ג' פעמים ג' חזקה), שנעשה הכנה קרובה – בלי הפסק כלל – לעשירי יהי' קדש בגאולה האמיתית והשלימה.

ובכל זה מקבל כאו"א תוספת כח מאתפשוטותא דמשה⁵ שבדורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ובפרט שקראנו היום בבית הכנסת שלו . . ומבית תפלה זה נמשך הכח גם מחוץ לבית זה, עד בכל העולם כולו, גם בפניה נדחת (בגשמיות וברוחניות) בעולם, עד שנעשה "ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים"⁶, ביחד עם "מקבץ נדחי ישראל עוד אקבץ עליו לנקבציו"⁷,

– וכפי שמתקיים מעין זה בזמנים אלו (שנת נסים ושנת אראנו נפלאות) – ה"מקבץ נדחי ישראל" ממדינה ההיא בלי הגבלות (לא כפי שהי' קודם שבכדי לצאת משם היו צריכים ליחוס מיוחד ודרישה מיוחדת), והם באים לארץ ישראל, ג"כ בלי הגבלות (לא כפי שהי' בזמן שלפני זה, כידוע ומפורסם) – וזהו מהגילויים שלמעלה ממדידה והגבלה הבאים עוד בסוף זמן הגלות.

ובפשטות:

כאו"א מישראל, אנשים נשים ואפילו טף, יש לו אחריות להוסיף בעבודתו להביא את משיח צדקנו בפועל ממש!

ומזה מובן, שאין מקום כלל שבמקום לפעול בעצמם יסמכו על אחרים או יטילו את העבודה על אחרים – אלא זוהי העבודה **דכל אחד ואחת**, כאו"א צריך לעשות בעצמו את העבודה ד"לשמש את קוני" (שלשמה "אני נבראתי"⁸), ובודאי שיש לו כחות ע"ז (כיון ש"אני מבקש כו' אלא לפי כחן"⁹ כנ"ל).

ובמה מתבטאת עבודה זו – הרי זה ג"כ בפשטות: בהוספה בתורה

- א. **ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו - מצד הבשר (העולם) עצמו** 3
ביאור גדר "שמיני" (ע"פ פי' הכלי יקר ריש פרשתנו) ושייכותו לימות המשיח; ביאור דברי אדמו"ר הזקן (תניא פל"ז) שהשכר דימות המשיח "תלוי במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות" דוקא
- ב. **ביאת המשיח בכחו ובאחריותו של כאו"א** 11
בשנה זו [ה'תנש"א] קורין פ' שמיני ח' פעמים, "שמיני שמונה - שמינה"; חיבור בלי גבול וגבול; הקשר לתחלת פרקי אבות, מחר חודש, מלכות שבגבורה, אראנו נפלאות, קירוב הגאולה
- ג. **עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות** 16
פלוגתת ב"ש וב"ה בחלות דבש (סוף עוקצין) ושייכותה למאמר ריב"ל (שם) עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות

הוספה / בשורת הגאולה

- ד. **משיחות אור ליום ד' פ' שמיני, כ"ו ניסן ה'תנש"א** 25
"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" מתקיים בימינו אלה, ביאור הדברים בפרטיות; עומדים כבר אחרי ה"ארבעים שנה" במדבר העמים דגלות, וכבר עומדים ב"יבואן אל מנוחת" בארץ הקודש וירושלים בגאולה האמיתית והשלימה
- ה. **משיחות אור ליום ועש"ק פ' שמיני, כ"ח ניסן ה'תנש"א** 30
תמיהה גדולה ביותר היתכן שעדיין לא פעלו ביאת משיח צדקנו בפועל ממש, דבר שאינו מובן כלל; אילו היו צועקים "עד מתי" באמת, בודאי כבר הי' משיח בא; אני את שלי עשיתי - **עשו כל אשר ביכלתכם** - ענינים שהם באופן דאורות דתוהו אבל בכלים דתיקון - להביא בפועל את משיח צדקנו תיכף ומיד ממש
- ו. **משיחות ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר ה'תנש"א** 32
הנסים והנפלאות שבשנה זו הם הכנה לנסים ונפלאות דגאולה העתידה; קיבוץ נדחי ישראל ממדינה ההיא בלי הגבלות, מעין קיבוץ גלויות, וזהו מהגילויים שלמעלה ממדידה והגבלה הבאים בסוף זמן הגלות; דורנו זה - דור התשיעי להבעש"ט - נעשה הכנה קרובה בלי הפסק כלל, להגאולה; האחריות על **כאו"א** להוסיף בעבודתו להביא את משיח בפועל ממש, הוספה בלימוד התורה, ובקיום המצוות בהידור, מתוך צפי' ותשוקה חזקה להגאולה

שמיני

ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו - מצד הבשר (העולם) עצמו

הראשונה והאחרונה באותה סדרה, ישנן כמה פרשיות המפסיקות ביניהן - אבל הנקודה המשותפת הנ"ל ישנה דוקא בפרשיות אלו (אפילו שאינן סמוכות), שהן באותה סדרה.⁵

ב. מהנ"ל מובן גם בנוגע לפרשתנו: למרות שמצד אחד להתחלת הסדרה, ויהי ביום השמיני ישנה שייכות לסיום הסדרה שלפני הרבה יותר מאשר לפרשה, זאת החי"גו" (שבסיום פרשת שמיני) - וכמובן גם בפשטות, ש, ויהי ביום השמיני" בא בהמשך לענין שבעת ימי המילואים שבסיום הסדרה הקודמת, משא"כ, זאת החיה" שאין לזה לכאורה כל שייכות - אבל מאחר שלכל סדרה יש נקודה מיוחדת, שבה היא שונה מכל הסדרות האחרות, מובן, שלשתי הפרשיות, ויהי ביום השמיני" ו, זאת החיה" יש תוכן אחד מיוחד, שאינו בפרשת, קח את אהרן גו"י"; ותוכן זה רמוז בשם הסדרה - "שמיני".

ג. מאחר ובשם הסדרה אין רמז לכך שמדובר כאן אודות (שמיני (למילואים, ואפילו לא לכך שמדובר

א. דובר כבר פעמים רבות אודות חלוקת הסדרות - ג"ן סדרים דאורייתא - שלמרות שבכל סדרה יש כמה פרשיות, שכל פרשה היא ענין בפני עצמו, אעפ"כ, זה גופא שכל הפרשיות נמצאות באותה סדרה, זוהי הוכחה לכך שישנה נקודה משותפת המחברת ביניהן.

ומאחר שתוכנו של כל דבר נרמז ומתבטא ב, שמו אשר יקראו לו בלשון הקודש² - מובן, שהנקודה התיכונה [שישנה בכל עניני הסדרה] רמוזה בשם הסדרה (שהרי שמות הסדרות הם ע"פ תורה).³

ואע"פ שבנוגע לתוכן הפרטי של כל פרשה, החילוק בין הפרשה הראשונה והאחרונה של אותה סדרה גדול יותר מהחילוק בין הפרשה הראשונה של הסדרה לפרשה האחרונה של הסדרה שלפני - כיון שפרשיות אלו סמוכות זו לזו (והרי, "סמוכים" הוא דרך לימוד ע"פ תורה⁴), בעוד שבין הפרשה

משיחת ש"פ שמיני תשל"א ותשל"ו. ש"פ אחרי ומאמר דאחש"פ * תשכ"ה. נדפס בלקו"ש ח"ז ע' 92 ואילך. תרגום מאידית.

(1) ראה זח"א (מהנ"ע) קד, ב. ח"ב רו, ב. תקי"ז ת"ג (כט, רע"ב). ועוד.
(2) ראה עער היחוד והאמונה פ"א.
(3) ראה בכל הנ"ל לקו"ש ח"ה ע' 57 ואילך.
(4) גם בפש"מ (וגם מסדרה אחת לסדרה לפני"ז - ראה פרש"י ר"פ משפטים. ר"פ

(* נדפס בספר המאמרים - מלוקט ח"ב ע' מה.

און אין וואָס באַשטייט די עבודה - איז דאָס אויך בפשטות: אין מוסיף זיין בתורה ובמצוות, אין לימוד התורה - נגלה בתורה און פנימיות התורה, און אין קיום המצוות בהידור . . . וכל זה - מתוך הצפי' והתשוקה וכו' חזקה צו דער גאולה¹⁰ - "אחכה לו בכל יום שיבוא"¹¹, ווי מ'זאָגט עס בכל יום בתפלה: "ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים", און (בימי החול) - "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח". וכמדובר כמ"פ.

(משיחות ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר תנש"א)

(10) בל' חז"ל - "צפית לישועה" (שבת לא, סע"א). וראה רמב"ם הל' מלכים רפ"א: "כל מי שאינו מאמין בו (במלך המשיח), או מי שאינו מזכה לביאתו כו". וראה לקו"ש חלק ל' ע' 182-3. וש"נ.

(11) נוסח "אני מאמין". וראה לקו"ש חכ"ג ע' 394.

כללות מעלת שנה זו - שבנ"י נתנו לה את הסימן והשם "הי' תהא שנת נפלאות אראנו" - שנה שמתחדת בזה שהיא "שמינה" ומלאה בנסים ונפלאות מהקב"ה שמתרחשים לעיני כולם, (גם) כהכנה לנסים ונפלאות דהגאולה האמיתית והשלימה שבאה תיכף ומיד ממש, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"¹ - כמדובר ומודגש פעמים רבות במשך השנה.

שבת זו היא גם הספירה ד"מלכות שבגבורה", גילוי מלכא משיחא מתוך גבורת הגלות, ושבת פ' שמיני . . . הקשורה במיוחד עם משיח צדקנו - "כנור של ימות המשיח" הוא מ"שמונה נימין"² . . . עד שזה מביא מיד את הענין דתשיעי ודעשירי יהי' קדש - השלימות דעשרה בגאולה האמיתית והשלימה ("עלי עשור"³), "כנור של עשרה נימין"² (שלמעלה מכנור של שמונה נימין).

ובהדגשה יתירה - מצד זה שמיד בתחלת חודש אייר, בב' אייר, חל

ובכל זה באקומט יעדערער נאָכמער כח פון אתפשטותא דמשה⁵ שבדורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ובפרט אַז מ'האָט היינט געלייענט אין בית הכנסת שלו . . און פון דעם בית תפלה ווערט נמשך דער כח אויך מחוץ לבית זה, ביז בכל העולם כולו, אויך אין אַ פינה נדחת (בגשמיות וברוחניות) בעולם, ביז אַז עס ווערט „ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים“⁶, צוזאמען מיט „מקבץ נדחי ישראל עוד אקבץ עליו לנקבציו“⁷,

– ווי עס ווערט נתקיים מעין זה בזמנים אלו (שנת נסים ושנת אראנו נפלאות) – דער „מקבץ נדחי ישראל“ פון מדינה ההיא בלי הגבלות (ניט ווי ס'איז געווען פריער אַז בכדי אַרויסגיין פון דאָרטן האָט מען געדארפט אַנקומען צו אַ יחוס מיוחד און אַ דרישה מיוחדת), און זיי קומען אָן אין ארץ ישראל, אויך אָן הגבלות (ניט ווי ס'איז געווען בזמן לפני זה, כידוע ומפורסם) – וואָס דאָס איז צווישן די גילויים שלמעלה ממדידה והגבלה וואָס קומען פאַר נאָך בסוף זמן הגלות.

ובפשטות:

יעדער איד, אנשים נשים און אפילו טף, האָט די אחריות צו מוסיף זיין אין זיין עבודה צו ברענגען משיח צדקנו בפועל ממש!

דערפון איז פאַרשטאַנדיק, אַז עס האָט קיין אָרט ניט אַז אַנשטאָט אליין טאָן זאָל מען זיך פאַרלאָזן אויף אַנדערע אַדער אַרויפלייגן די אַרבעט אויף אַנדערע – נאָר דאָס איז די עבודה פון כל אחד ואחת, יעדערער דאַרף אליין טאָן זיין עבודה „לשמש את קוני“⁸ (צוליב וועלכע „אני נבראתי“⁸), און ס'איז זיכער אַז ער האָט אויף דעם כחות (וואָרום „אני מבקש כו' אלא לפי כחן“⁹ כנ"ל).

(5) זח"ג רעג, א. תקו"ז תס"ט. וראה תניא פמ"ד (סג, א).

(6) ישעי' נו, ז.

(7) שם, ח.

(8) משנה וברייתא סוף קידושין.

(9) במדב"ר פי"ב, ג.

מהתלבשות בעולם, בחי' האור שלמעלה מהשתלשלות¹².

אבל לאידך גיסא, משמעות התיבה „שמיני“ גופא מורה על כך שאין זה ענין בפני עצמו, אלא ענין שיש לו שייכות (ובא בהמשך) לענינים של „שבע“.

וזה החידוש בענין של „שמיני“ – בו מתבטאת השלימות בגילוי אלקות: תכלית הכוונה היא, שגם האור שלמעלה מהשתלשלות ימשך (בגילוי) בעולם – וזה מרומז בתיבה „שמיני“, שגם מה שמובדל ולמעלה מהבריאה (מבחי' „שבע“ – כנ"ל בכלי יקר) יהי באופן של „שמיני“, השייך לובחינת ז' (- עניני הבריאה.

ה. וזהו גם הביאור בזה ש„כנור של ימות המשיח“¹³ יהי בעל „שמונה נימין“¹⁴:

בימות המשיח יהי החידוש של „ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר“¹⁵, היינו שלמרות ש„כבוד הוי"ו" הוא למעלה באין ערוך מהבריאה¹⁶, הוא יהי אז בגילוי באופן של „וראו כל בשר“ – בראי' מוחשית של הבשר הגשמי¹⁷, עד

(12) וכלי הכלי יקר „כי מספר זה מיוחד אליו ית"ו“.

(13) שהובא בכלי יקר שם.

(14) ערכין יג, ב. וראה לקו"ת תוריע כא, ד.

(15) ישעי' מ, ה. וראה כלי יקר שם „שלימות

המשיח נגלה כבו' ה' וראו כל בשר כי ה' אחד רוכב על ז' כו"ו“.

(16) ראה ד"ה מצה זו תרע"ה (בהמשך תער"ב

ח"ב ע' תתקל) דכבוד ה' הוא מל' דא"ס כמו שהוא לפנה"צ.

(17) וראה תו"ח תצה תפכ, א ואילך. שער

האמונה פכ"ה. ובתו"ח שם: אפילו בהמות יכירו את בוראם ויבין כל יצור כו'.

כאן אודות יום שמיני בכלל – שהרי הסדרה אינה נקראת „יום שמיני“⁸, אלא „שמיני“ (סתם) – מובן, שכאן נוגע הענין הכללי של „שמיני“, ולא הענין הפרטי (של מילואים או ימים) שבנוגע אליו הוא שמיני.

וע"פ המבואר (לעיל ס"ב) – בנוגע לחילוק בין השייכות לסיום הסדרה שלפני והשייכות לפרשה אחרת בסדרה זו גופא – נמצא, שפרשת „קח את אהרן“ מהסדרה הקודמת היא – בנוגע לנקודה המשותפת – רק הקדמה ל„שמיני“, אך אינה חלק מ„שמיני“ [כפי שבפשטות הענין, „שבעת ימי המילואים“ הם הקדמה ליום השמיני]; משא"כ „זאת החי“, הכתובה בפרשת שמיני, היא חלק מ„שמיני“ גופא.

ד. ויובן בהקדים, מה שבתוכן המספר „שמיני“ מצינו שני קצוות: מצד אחד, המספר „שמיני“ מורה על ענין המובדל בערך מהו שקדמו לו; וכפי שמבאר ה„כלי יקר“, שכל עניני הבריאה הם במספר ז', והמספר „שמיני“ הוא „מיוחד אליו יתברך“.

והפירוש בזה הוא, כמבואר בכמה מקומות¹⁰, שהמספר „שבע“ כולל לא רק את עניני הבריאה גופא, אלא גם את האור האלקי המתלבש בבריאה¹¹, ו„שמיני“ מרמז על האור שלמעלה

(8) להעיר שברמב"ם בסדר תפלות כו' בסופו כ' ויהי ביום השמיני.

(9) ריש פרשתנו. וראה רבינו בחיי כאן.

(10) ראה ד"ה ויהי ביום השמיני דשנת תש"ד

ותש"ה. לקו"ש ח"ג ע' 974.

(11) ראה תש"ד שם סוף סעיף יו"ד (ותש"ה) שבוה נכלל גם אור הסוכ"ע.

כא

דעם כללות'דיקן אויפטו פון דעם היינטיקן יאָר – אויף וועלכן אידן גיבן דעם סימן און נאָמען "ה' תהא שנת נפלאות אראנו" – אַ יאָר אויסגעצייכנט דערמיט וואָס ער איז "פעט" און אָנגעפילט מיט נסים ונפלאות פון דעם אויבערשטן וואָס קומען פאָר לעיני כולם, (אויך) אַלס הכנה צו די נסים ונפלאות פון דער גאולה האמיתית והשלימה וועלכע קומט תיכף ומיד ממש, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"¹ – ווי גערעדט און אונטערשטראַכן פיל מאָל במשך דעם יאָר.

* * *

דער שבת איז אויך די ספירה פון "מלכות שבגבורה", גילוי מלכא משיחא מתוך גבורת הגלות, און שבת פ' שמיני . . . וואָס איז פאַרבונדן במיוחד מיט משיח צדקנו – דער "כנור של ימות המשיח" איז פון "שמונה נימין"² . . . ביז אַז דאָס ברענגט גלייך דעם ענין פון תשיעי און פון עשירי יהי קדש – די שלימות פון עשרה בגאולה האמיתית והשלימה ("עלי עשור"³), "כנור של עשרה נימין"² (שלמעלה מכנור של שמונה נימין).

ובהגשה יתירה – מצד דעם וואָס גלייך בתחלת חודש אייר, בב' אייר, איז דער יום הולדת פון דעם רבי'ן מהר"ש, וידוע הוראתו ונתינת כח שלו בענין "מלכתחילה אריבער"⁴ – וואָס ער איז דער דור הששי (פון דעם בעש"ט), חזקה בכפליים, און דערפון קומט מען דערנאָך צום דור השביעי, דור השמיני, ביז דורנו זה – דור התשיעי (ג' פעמים ג' חזקה), וואָס ווערט די הכנה קרובה – בלי הפסק כלל – צו עשירי יהי קדש בגאולה האמיתית והשלימה.

(1) מיכה ז, טו.

(2) ערכין יג, ב. וש"נ.

(3) תהלים צב, ד.

(4) אגרות קודש אדמו"ר מהורי"צ ח"א ע' תריו.

שגילוי בחי' כבוד הוי' יהי' (לא בדרך חידוש, אלא) בדרך פשיטות בעולם הגשמי.

וזהו השייכות של ימות המשיח למספר "שמונה": הענין של "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר" (שיתחדש בימות המשיח) מבטא את שני הקצוות הנ"ל שבבחי' "שמונה": "כבוד הוי'" נעלה ומובדל בערך הבריאה שבמספר ו', ואעפ"כ הוא יתגלה בעולם באופן כזה שראיית הגילוי תהי' מצד טבע העולם גופא – ה"שמיני" יהי' ביחד עם ה"שבע".

ו. אבל צריך להבין: זה שהעולם הוא כעת באופן שהאלקות אינה נראית בו [אפילו לא דרגת האלקות שבערך הבריאה], ה"ז (לא דבר נוסף על מציאות העולם, אלא) מאחר שהעולם נברא באופן זה – א"כ היות שהעולם

היינו שזה שהבשר הגשמי יראה את "כבוד הוי'" יהי' מצד תכונות וטבע מציאותו הגשמית (כפי שתהי' אז), שזהו האופן האמיתי של "בדרך פשיטות":

באם הבשר "רואה" את כבוד הוי' רק מפני ש"כבוד הוי'" הוא בלי גבול שלכן הוא יכול לרדת גם למטה מטה עד ש"יראה" גם ע"י הבשר הגשמי¹⁸ [אך אין זה מצד התכונות של הבשר גופא] – אזי גילוי האלקות בעולם (אפילו כאשר הוא בא בראי' מוחשית¹⁹) הוא באופן של "חידוש": זהו חידוש והוספה בעולם, כיוון ש"ראיית" הבשר את כבוד הוי' אינה מצד טבעו.

הפירוש (האמיתי) של "בדרך פשיטות" הוא, שזה שהבשר יראה את "כבוד הוי'" יהי' מצד תכונות וטבע הבשר גופא²⁰, באותו האופן שעניני בשר

(18) ראה המשך תער"ב שם ע' תתקלא שעד"ו הי' בעת מ"ת.

(19) בכללות כשהגילוי הוא באופן של ראי' הוי' ע של פשיטות ולכן הובא הדוגמא לזה (המשך תער"ב שם ע' תתקלא) מקי"ס וביהמ"ק: בשעת קי"ס ראו הכל גילוי האוא"ס כו' וכן בביהמ"ק דכשם שבא לראות כך בא ליראות (חגיגה ב, א. וש"ג).

אמנם אמיתית הענין בדרך פשיטות הוא כאשר בא מצד טבע הבשר גופא, משא"כ בעת קי"ס הי' זה "מצד הגילוי דאוא"ס ועד"ו בביהמ"ק ש"הי' גילוי אוא"ס" ולכן אמיתית הפשיטות תהי' לעת"ל, ראה שם ע' תתקלו "וביותר מזה יהי' לעתיד כו'". וראה שם ח"ג ס"ע אירסג ואילך.

(20) "וכמו"כ בגילוי הנבואה שיהי' לעתיד בכאור"א וכמ"ש ואשפוך את רוחי על כל בשר גו'

ולא כמו גילוי הנבואה בנביאים שיש בזה כמה תנאים כו' ואחר כ"ז הי' גילוי הנבואה כדבר פלא שלמעלה מהטבע כו' משא"כ לעתיד יהי' הנבואה כמו דבר טבעי" (המשך שם ע' תתקלו). והיינו, אף שגילוי הנבואה הוא באופן של ראי' הרי מכיון שצריך לזה כמה תנאים כהקדמה לזה, אין הנבואה חלה אלא על כו' (רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ו ה"א) וגם לאחריו כל התנאים אלו אין מתנבאין בכל עת שירצו אלא מכוונים דעתם וכו' (שם ה"ד), וגם כשמוכוונים דעתם, אפשר שתשרה שכינה עליהן ואפשר שלא תשרה" (שם ה"ה), וגם בזמן גילוי הנבואה צריך להיות ההכנה וכמו ויפשוט גו' ואראה ואפול על פני (מהובא בהמשך שם), הרי מוכח, שלא רק שאי"ז בדרך פשיטות מצד טבע המטה אלא גם ש"הטבע לא יוכל לקבל זאת וע"כ הי' צ"ל הפשטות הגשמי וביטול החושים כו'" – דבר חידוש.

(21) ראה בהמשך שם, דכמו שעכשיו תפיסת היש והמציאות הוא דבר טבע, כמו"כ יהי' לעתיד תפיסת האלקות כדבר טבעי כו'.

בלילה זה, וגם מחר לא יבוא משיח צדקנו, וגם מחרתיים לא יבוא משיח צדקנו, רחמנא ליצלן!!

גם כשצועקים „עד מתי“ – ה”ז מפני הציווי כו’, ואילו היו מתכוונים ומבקשים וצועקים באמת, בודאי ובודאי שמשיה כבר ה’ בא!!

מה עוד יכולני לעשות כדי שכל בני ירעישו ויצעקו באמת ויפעלו להביא את המשיח בפועל, לאחרי שכל מה שנעשה עד עתה, לא הועיל, והראי, שנמצאים עדיין בגלות, ועוד ועיקר – בגלות פנימי בעניני עבודת השם.

הדבר היחידי שיכולני לעשות – למסור הענין אליכם: עשו כל אשר ביכלתכם – ענינים שהם באופן דאורות דתוהו, אבל, בכלים דתיקון – להביא בפועל את משיח צדקנו תיכף ומיד ממש!

ויה”ר שסוכ”ס ימצאו עשרה מישראל ש”יתעקשו” שהם מוכרחים לפעול אצל הקב”ה, ובודאי יפעלו אצל הקב”ה – כמ”ש¹ „כי עם קשה עורף הוא (למעליותא², ולכן) וסלחת לעוננו ולחסאתנו ונחלתנו” – להביא בפועל את הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש.

וכדי למהר ולזרו עוד יותר ע”י הפעולה שלי – אוסיף ואתן לכאו”א מכם שליחות מצוה ליתן לצדקה, וגדולה צדקה שמקרבת את הגאולה³.

ואני את שלי עשיתי, ומכאן ולהבא תעשו אתם כל אשר ביכלתכם.

ויה”ר שימצאו מכם אחד, שנים, שלשה, שיטכסו עצה מה לעשות וכיצד לעשות, ועוד והוא העיקר – שיפעלו שתהי’ הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש, תיכף ומיד ממש, ומתוך שמחה וטוב לבב.

(משיחת אור ליום ועש”ק פ’ שמיני, כ”ח ניסן תנש”א)

1) תשא לד, ט.

2) ראה שמו”ר ספמ”ב. הובא בתו”א מג”א קכג, סע”ב. לקו”ת בלק סו, ד.

3) ב”ב יו”ד, א. וראה תניא פל”ז.

והסתר בעולם הוא מצד עצם מציאותו²² [שמהאי טעמא הוא נקרא בשם „עולם” (ששמו של כל דבר מבטא את תוכנו העיקרי) מלשון העלם²³], א”כ כיצד שייך שה”וראו כל בשר” לעת”ל יהי מצד ענין הבשר גופא, בעוד שזהו היפך גדר ותכונת (הבשר) העולם?

ז. אדמו”ר הוקן אומר²⁴, ש”גילוי אור א”ס ב”ה בעוה”ז הגשמי”, שיהי בימות המשיח (ותחה”מ) „תלוי במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות”.

ולכאורה: מהו הדיוק ב”כל זמן משך הגלות” דוקא: הרי זה ש”ע”י „מעשינו ועבודתנו” פועלים את „גילוי אור א”ס ב”ה בעוה”ז הגשמי”, זהו מצד מעלת המצות [כפי שאדה”ו אומר שם גופא ש”בעשייתה (של המצוה) ממשיך האדם גילוי אור א”ס ב”ה מלמעלה למטה להתלבש בגשמיות בעוה”ז], א”כ במה זה קשור ל”זמן משך הגלות” דוקא?

אחד הביאורים בזה (בדרך אפשר):

22) ראה תניא פל”ז „עד שנברא* עוה”ז הגשמי והחומרי ממש והוא התחתון במדריגה שאין תחתון למטה ממנו בענין הסתר אורו ית’ וחשך כפול ומכופל עד שהוא מלא קליפות וס”א שהן נגד ה’ ממש” כו’. וראה לקו”ש ח”ו ע’ 22 ואילך.

23) לקו”ת שלח לו, ד. ובביאורה להצ”צ ע’ שנה: עולם ל’ העלם כמאמרו”ל (פסחים נ, א) ע”פ (שמות ג, טו) זה שמי לעלם (לשון העלם שלא כמו שנכתב כו’.

24) תניא רפ”ז.

התומ”צ של בני”.

אמנם זה גופא עדיין אינו מספיק. שהרי מאחר וגדר ה”עולם” הוא (מלשון) העלם כנ”ל – היינו שמצד הבריאה הנה עצם מציאותו הוא באופן

25) רש”י ר”פ בראשית. וראה גם ב”ר פ”א, ד. ויק”ר פל”ז, ד.

אחינו בני ישראל שיצאו זה עתה (ויוצאים כעת) ב"יציאת מצרים", מ"מצרים" (מלשון מיצרים וגבולים)⁶ דהמדינה ההיא, בדוגמת כפי שהי' ביציאת מצרים בפעם הראשונה, ש"וינצלו את מצרים"⁷, עד ש"אף מה שלא היו שואלים היו נותנים להם"⁸, וגם את הדברים הגנוזים⁹.

... ויהי רצון שהקב"ה יעזור לכאו"א מישראל שיהי' לו את ה"עינים לראות ו(במילא) אזנים לשמוע" ו"לב לדעת"¹⁰ – לראות את "המסות הגדולות אשר ראו עיניך האותות והמופתים הגדולים ההם"¹¹, את הנסים הגלויים שקורים בכל יום,

ובפרט שעומדים כבר לאחר "ארבעים שנה"¹² במדבר העמים (דגלות), במצב של "ארבעים שנה) אקוט בדור"¹³, ואוחזים כבר ב"יבואן אל מנוחתו"¹⁴, בארץ הקודש וירושלים¹⁵, עד "שלם", שלימות המנוחה – בגאולה האמיתית והשלימה,

ומובן א"כ, שבנ"י מוכנים כבר לכך, ויש להם כבר את ה"לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע" [כפי שהי' בשנת הארבעים לאחר יציאת מצרים, שכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות].

ב.

ע"פ האמור לעיל ע"ד הדגשת ענין הגאולה (במיוחד) בזמן זה – מתעוררת תמיהה הכי גדולה: היתכן שמבלי הבט על כל הענינים – עדיין לא פעלו ביאת משיח צדקנו בפועל ממש?! . . . דבר שאינו מובן כלל וכלל!

ותמיהה נוספת – שמתאספים עשרה (וכו"כ עשיריות) מישראל ביחד, ובזמן זכאי בנוגע להגאולה, ואעפ"כ, אינם מרעישים לפעול ביאת המשיח תיכף ומיד, ולא מופרך אצלם, רחמנא ליצלן, שמשיח לא יבוא

כזה שלא נרגשת בו התכלית הצריכה להתבצע על ידו, ואדרבה, מצד בריאתו ענינו הוא העלם – נמצא, שבנוגע למציאות וענין העולם גופא, המשכת האלקות שע"י המצות היא כמו דבר נוסף.

ושאלה זו מתורצת בכך שאומרים שמה שהגילוי דלעתיד נפעל ע"י "מעשינו ועבודתנו" – היינו (בעיקר) "כל זמן משך הגלות", כדלקמן.

ט. מבואר בחסידות בכמה מקומות²⁶, שבזמן הגלות מאיר כח המס"נ יותר מאשר בזמן הבית, כי דוקא ההעלם וההסתר (דומן הגלות) מביאים לגילוי כח המס"נ.

כיצד יתכן ש"העלם" יביא לגילוי (של מס"נ) – הרי "העלם" ו"גילוי" הם הפכים? ולמרות שזהו לכאורה דבר טבעי, וכהמשל הגשמי לכך, שבעקב שברגל שליטת רצון הנפש היא יותר מאשר בראש, הרי שזה גופא צריך להבין, מדוע קבע כך הקב"ה את טבע הבריאה?²⁷

ההסבר לכך:

(26) ראה בארוכה ספר המאמרים אידיש בתחילתו. ד"ה אני ישינה תש"ט. ובכ"מ.

(27) בד"ה אני ישנה שם (ועוד), לפי שכל השכל מעלים על הרצון – פשיטות הנפש, משא"כ בעקב, ולכאו" כ"ה גם בנמשל בכח המס"נ שבזמן הגלות ע"ש. אבל ראה לקו"ש ח"ט ע' 75 הע' 30, שממ"ש בתו"א ו"בבחינה זו נקרא הרגל ראש כו"ו משמע דהעקב (מצד פחיתותו) הוא כלי לבחינת תחלתן (וראה גם ד"ה אני ישנה סה"מ אידיש ספ"ד). וכן מוכח גם מהענין (דדירה בתחתונים) דדוקא התחתונים הם דירה לעצמותו מצד ההרגש דמציאותו מעצמותו שבעוה"ז, ומוזה מובן גם בכח המס"נ כדלקמן בפנים. וראה הע' 31.

כדי שתתבצע כוונת הבריאה של "דירה לו ית' בתחתונים", שהעולם עצמו יהי' דירה לקב"ה גם מצד טבעו²⁸, ברא הקב"ה את העולם באופן כזה, שתשתקף בו הכוונה והתכלית שלו. ומאחר והכוונה לשמה נברא העולם באופן של העלם והסתר היא בכדי שיבוא מכך גילוי נעלה יותר – "יתרון האור מן החושך" – לכן נברא העולם באופן כזה, שדוקא ה"העלם" יביא (ויהי' "כלי" לאור נעלה יותר²⁹).

ומאחר שגם בעולם גופא (כפי שהוא עדיין "עולם מלשון העלם", עוד לפני שהתגלתה הכוונה שבו) משתקף כיצד כוונת העלם העולם גופא היא בכדי שימשך בו תוספות ויתרון אור (ע"י קיום המצות) – לכן גילוי האלקות בעולם (שע"י קיום המצות) קשור עם מציאות העולם גופא.

וזהו ההסבר לכך שאומרים שהגילוי דלעתיד "תלוי במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות" – כי מצד המס"נ³⁰ שבזמן הגלות בא לידי ביטוי ומתגלה בהעלם העולם גופא, שהכוונה בו היא גילוי האלקות הנמשך ע"י תומ"צ;

וזהו הסיבה³¹ לכך שהמשכת

(28) ראה בארוכה לקו"ש ח"ב ע' 73 ואילך. (29) ע"פ מ"ש בפנים יומתק הלשון בתניא פל"ו "שימות המשיח . . . הם תכלית ושלמות בריאת עוה"ז שלכך נברא מתחלתו" – דלכאו" מה מוסיף ב"שלכך נברא מתחלתו" – כי ע"י הוספה זו דוקא מוסבר איך שהגילוי דימה"מ יהי' בהמציאות דעוה"ז גופא.

(30) להעיר מהמשך תער"ב ח"ג ס"ע א'רפא ואילך.

(31) בד"ה מצה זו תש"ז פ"ב (ועד"ז בהמשך תער"ב פ"ב. ובכ"מ), שביש הנברא יש דוגמת

ובזיון שלו:

בימי הפורים ולאחרי זה עדיין לא ידעו מה יהי ההמשך, עד היכן יבזו ויזיקו אותו, כמה חזק הוא ישאר, כמה הוא יצטרך להודות ולשלם, ואיך הוא ימלא אחר כל הדברים, או שהדברים יתבצעו ע"י אחרים; אח"כ בימי חודש ניסן, בימי הפסח – יצאו "בכוריהם" בניזיפה חזקה ובהחלטה למסקנא ותנאים חזקים (נוסף על ההוראות שלפני זה) איך "סאדאם" צריך לנהוג, וגם לראות ולוודא שהוא יקיים אותם: לשחרר את השבויים, להשיב את אשר לקח, ולשלם על הנזקים וההיזקות שעשה כעת (וגם על מה שעשה בעבר),

ובהמשך ימי החודש, עד הימים האחרונים של החודש, ניתוסף עוד יותר בהנס – שהוא הסכים להכל, וללא שום ניגוד ומלחמה,

ועד שהוא גילה כספים ורכוש שהחביא (ועד עתה לא ידעו כלל שהיו בידו).

. . . ענין נוסף בהמאורעות בזמן האחרון שרואים בהם נסים ונפלאות – הוא היציאה של ריבוי יהודים ממדינה ההיא, שהיא בדוגמת יציאת מצרים:

לאחרי ריבוי שנים של הנהגה באופן אחר לגמרי, שבהם יהודים לא יכלו לצאת משם – הרי דוקא בשנה זו ובשנה שלפני פתחה מדינה זו את שערי לתת ליהודים [ארויסלאַזן אידן] לנסוע לארץ הקודש [ואפילו אם, מאיזו סיבה שתהי', התעכב חלק מהם במדינות אחרות לפי שעה (בארצות הברית או אוסטרליה וכיו"ב) בקרוב הם יגיעו (ברצון שלם ומתוך שמחה וטוב לבב) לארץ הקודש, יחד עם משפחותיהם].

ועד שהמדינה עצמה מסייעת להם לצאת, בדוגמת כפי שהי' ביציאת מצרים, שתכליתה הי' ללכת לארץ הקודש (והבאתי אתכם אל הארץ גו'5), כולל גם – סיוע מהדברים הגנוזים של "מצרים", שמנצלים גם את זה, עד שחלק מזה – וגם מכספים אחרים דמדינות אחרות – מגיע לבני,

האלקות שע"י המצות בזמן הגלות פועלת (ביתר שאת) ומתלבשת (יותר) במציאות של "גשמיות עוה"ז"³² גופא, עד שלעת"ל יבוא הדבר בגילוי, שה"ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר" יהי מצד תכונות וטבע הבשר גופא.

34 ז' (34) לכאן א"מ: מכיון שהגילוי שביום השמיני, האור שלמע' מהשתל', בא דוקא ע"י ההעלם*, כנ"ל בארוכה, איזו שייכות יש (ומהו הצורך) בהקדמה דעבודת המטה בז' ימה"מ? והביאור (בקיצור עכ"פ): בכדי שיהי' לו ית' דירה בתחתונים שאלקות יומשך ויאיר בעולם בגילוי ובפנימיות, צריך ב' אופני עבודה: עבודה דמס"ג; ועבודה דכחות פנימיים, השגת אלקות אהוי"ר וכי'.

בהגילוי דמס"ג מתבטא איך שההעלם דעולם כוונתו גילוי אלקות, אבל להיות שהעלם וישות זה הוא צד השוה שבכל הנבראים, הרי אינו פועל ומגלה שגם תכונות וגדרי הפרט דכל נברא הם כלים לאלקות [ועוד: מכיון שעבודה דמס"ג היא באופן שאין מתחשבים כ"א מתגברים על ההעלמות והסתרים – א"כ אי"ז שייך לעניני העולם עצמו], ולכן צריך להעבודה דהשגה ואהוי"ר שגם גדרו הפרטי דכל נברא הוא כלי לאלקות.

ולאידך: העבודה דהשגה ואהוי"ר אינה מספיקה כי (נוסף ע"ז) שהאור הנמשך ע"י הוא אור שבערך הבריאה הרי) מצד העלם דעצם דעולם הוא הוספה על עצם מציאותו, ולכן צריך להעבודה דמס"ג שמבטא שגם העצם דעולם הוא כלי לאלקות ושיהי' יתרון האור – בחי' אור הבל"ג שלמע' מהשתל', שאי"ז הוספה על מציאותו שהרי ההעלם גופא מעורר גילוי כח המס"ג, ואי"צ ע"ז עבודה ויגיעה**.

ולכן ע"י הקדמת העבודה דהשגה ואהוי"ר שנמשך האור שלפני"ע העולמות באופן גלוי ופנימי בפרטי גדרי הנבראים (אף שההמשכה היא *) להעיר מפירש"י פרשתנו ט, כג: הרי מצטער כו' והיו ישראל נכלמים כו' וראה לקמן הערה 41. **) להעיר מהמשך תער"ב שם (ח"ג) בהחילוק מה שהכלי ממשך אור וגילוי והוא ע"י העבודה דתומ"צ בכלל, לזה שהכלי עצמה נעשה אור וגילוי ע"י מס"ג כו'.

י"ד. ע"פ כהנ"ל יובן החילוק בין שייכותה של פ' שמיני לסיום פ' צו שלפני' ושייכותה של פ' "זאת החי"י" לפ' שמיני גופא:

בו' ימי המילואים, עליהם מדובר בסיום פ' צו, סיימו אהרן ובניו לפעול את כל השייך לפעול ע"י העבודה שלמטה, כולל המשכת האלקות הנמשכת ע"י אתעדל"ת – הנכללת בבחי' "ז",³³

אך כל זה הי' כמו הכנה והקדמה ל"כבוד ה'", להשראת השכינה במשכן ביום השמיני למילואים, שתהי' באופן

"ענין מציאותו מעצמותו ומענין נמצא בבתי מציאות נמצא", ועפ"ז הי' אפשר לבאר וראה לקו"ש ח"י"ב ע' 74 הע' 30), דזה מה שהעולם (מצד ענינו גופא) נעשה דירה לו ית' (אף שענין וגדר העולם הוא העלם) הוא לפי שגם בהעלם דעולם גופא (ההרגש דמציאותו מעצמותו) מתבטא מציאותו העצמות,

אבל ביאור זה אינו מספיק עדיין, כי השייכות של היש דעולם (מצד ההרגש דמציאותו מעצמותו שבו) להעצמות, אינה מתייחסת לענין הגילוי (שהרי אדרבה: ההרגש דמציאותו מעצמותו שבעולם היא שאין לו שייכות לאלקות), ולכן: שייכות זו (של היש דעולם להעצמות) אינה מספיקה שמצד זה יהי' בעולם גילוי העצמות.

משא"כ להביאור שבפנים, ההעלם דעולם שייך (גם) לגילוי העצמות, מכיון שההעלם (בזמן הגלות) היא המעורר את גילוי כח המס"ג (שמצד עצם הנשמה המיוחדת בעצמותו ית').

32 תניא שם. 33 ראה לקו"ש ח"י"ב ע' 62 ואילך.

שלימות המנוחה – בגאולה האמיתית והשלימה,

איז פאַרשטאַנדיק, אַז אידן זיינען שוין דערצו גרייט, און האָבן שוין דעם „לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע“ [אַזוי ווי ס'איז געווען בארבעים השנה נאָך יציאת מצרים, וואָס כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות].

(משיחת אור ליום ד' פ' שמיני, כ"ו ניסן תנש"א)

„כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“¹:

כאו"א יכול לראות בגלוי שהנסים דיציאת מצרים משתקפים כעת בהנצחון בימינו אלו – הן בעצם הנצחון והן בזמן בו הוא התרחש, ובמיוחד – בימים זכאין דחודש ניסן:

. . . עוד לפני חג הפסח – אירע ה"למכה מצרים בבכוריהם"², שה"בכורים" דאומות העולם³ (כולל ממדינת מצרים ומדינות הערביים הסמוכות לה) – כפי החלטת באי כחם ב"אומות המאוחדות" („יונייטעד ניישענס“) – נלחמו והיכו את „מצרים“, צורר היהודים, (מצרים מלשון⁴) „מיצר“ לישראל ר"ל,

וביום הפורים שנה זו – „שנת אראנו נפלאות“ – אירע הנצחון (כפי שהכריזו אוה"ע), והמפלה שלו, באופן ד"למכה גו" (לא „להורג“), ודוקא באמצעות אינם יהודים („בכוריהם“), אשר נזפו בו וביזו אותו, והכריחו אותו להתחרט על פעולותיו עד אז,

הוא הוכרח להודות ולקבל ולקיים את כל הציוויים וההוראות והדרישות שניתנו לו מ"בכוריהם": לשחרר חלק משבויי המלחמה, וגם לקיים את יתר הדברים שדרשו ממנו.

ואח"כ ה' ההמשך בזה – בחודש ניסן, ובו גופא – בימי הפסח, „זמן חירותנו“ – ש"בכוריהם" בה"יונייטעד ניישענס" המשיכו בניזיפה

„זאת הבהמה“: „לא ניתנו המצות לישראל אלא לצרף בהן את הבריות“ [שבצירוף כאן הכוונה היא לזיכוך]³⁸.

ועי"ז שבהעלם משתקפת הכוונה והתכלית שבו, הגילוי אלקות – הרצון העצמי של בני" (אבי שבשמים גזר עלי"י)³⁹ המתגלה על ידו⁴⁰,

נעשה הגילוי ד"שמיני"י⁴¹, שהגילוי אלקות, שלמעלה לגמרי מהעולם, מתגלה ב"שבע" – שנעשה ל"שמיני" – היינו שהוא מתגלה ומתאחד בבריאה גופא כנ"ל בארוכה⁴².

ולפי זה מובן מה שהמדרש אומר בנוגע לחיות הטמאות – „משה ראה את המלכיות בעיסקין“⁴³, וכפי שמבאר שם בפרטיות את החושך וההעלם של

פ' „וזאת החיה“, שמדובר בה אודות חיות ובהמות טמאות וכו' ואודות איסור אכילתן וטומאתן, שייכת ומהווה חלק מפ' שמיני עצמה:

זיכוך העולם, ל' העלם, שעל ידו מתגלה בשלימות שהכוונה בו היא בשביל גילוי אלקות – ז.א. בחי' האור המובדל לגמרי מהבריאה, זיכוך זה נפעל עי"ז שישנה מציאות ונתינת מקום (להעלם יותר) חיות ובהמות טמאות כו' ואעפ"כ ישנו ה"להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החי' הנאכלת ובין החי' אשר לא תאכל"³⁵ [ובדוגמת מאמר רז"ל³⁶ אל יאמר אדם אי אפשי בבשר חזיר אלא אפשי ומה אעשה אבי שבשמים גזר עלי], שע"ז נעשה הזיכוך גם בהעלם שנותן מקום לחיות ובהמות טמאות; וכמו שהמדרש³⁷ אומר עה"פ

כמו הוספה כנ"ל). – שבכללות היא גם העבודה שבזמן הבית (כבד"ה אני ישנה שם) – הרי כאשר נמשך לאח"ז אור הבל"ג – ועד, ונגלה כבוד הוי', לעת"ל – הרי זה שייך לא רק לבחי' העלם וישות העולם (שההעלם מעורר אור הבל"ג – שבכללות הוא בזמן הגלות –) אלא גם בתכונות וגדרי הנבראים.

וכ"ה גם במשכן שהוא תיקון לסילוק שכינה להיות דירה בתחתונים (לקו"ת צו י, ד. וראה המשך באתי לגני ה'ש"ת בתחלתו): ע"י עבודת המטה שמתחלקת בכללות בו, ז' ימה"מ, שנמשך האור שלפ"ע העולמות בתכונות וגדרי הנבראים הרי"ז ההקדמה שהשראת השכינה „ורא כבוד ה'“ (פרשתנו ט, כג), האור הבל"ג שלמע' מהשתל' ביום הח' ה' באופן של „שמיני“, היינו לא רק „בתחתונים“ (עצם ההעלם העולם) אלא גם בפרטי גדרי הנבראים – שבמספר ז' (וראה פירש"י ט, יד „להשרות שכינתו במעשה ידיכם כו.“. ושם כט „כל הטורח שטרחנו כו.“).

(35) סוף פרשתנו. (36) תו"כ, ופירש"י קדושים כ, כו. (37) ויק"ר פרשתנו פי"ג, ג.

(38) ראה בכהנ"ל אוה"ת פרשתנו ע' נב. ושם ע' נד בויכוח ההעלם.

(39) ולהעיר מאוה"ת פנחס ע' א'רו בביאור מארו"ל אל יאמר אדם אי אפשי כו', שאף שהי' לו רצון לזה הוא נמנע מצד גזירת מלך העולם והי' בחי' אתכפיא גמור דחשובא ממש.

(40) עוד ענין בזה, דענין מפרסת פרסה היינו ההבדל דיהי רקיע שיהי' מבדיל בין מים למים (נועם אלימלך סוף פרשתנו הובא באוה"ת פרשתנו ע' מח). והרי זה בדוגמת ההבדל שנעשה ע"י הצמצום שע"ז בכה להפוך את העלם הצמצום לאור, ראה בהמשך שם בסוף המאמר ע' תתקמ"ג. וראה אוה"ת שם ע' ס.

(41) להעיר מב' הפירושים בויהי ביום השמיני לשון שמחה או לשון צער – ראה מגילה י, ב. אוה"ת ריש פרשתנו. וראה ויק"ר פרשתנו (פי"א, ז. קרוב לסופו).

(42) להעיר שבסוף פ' „זאת החי“ נאמר „והתקדשתם והייתם קדושים“ ופירש"י „והתקדשתם קדשו את עצמכם למטה“, והייתם קדושים לפי שאני אקדש אתכם למעלה ולעולם הבא“.

(43) שם, פי"ג, ה.

איבערטראַגן (ברצון שלם ומתוך שמחה וטוב לבב) אין ארץ הקודש, צוזאַמען מיט זייערע משפחות].

און ביז אַז די מדינה אַליין איז זיי מסייע צו אַרויסגיין, בדוגמא ווי ס'איז געווען ביציאת מצרים, וואָס תכליתה איז געווען צו גיין אין ארץ הקודש (והבאתי אתכם אל הארץ גו'), כולל אויך – סיוע פון די דברים גנוזים פון „מצרים“ (כנ"ל), אַז מ'נוצט דאָס אויך, ביז אַז אַ טייל דערפון – און אויך פון אַנדערע געלטער פון אַנדערע מדינות – קומט אָן צו אידן, אחינו בני ישראל וואָס זיינען ערשט אַרויס (און גייען איצט אַרויס) ב"יציאת מצרים", פון „מצרים“ (מלשון מיצרים וגבולים) פון מדינה ההיא, בדוגמא ווי ס'איז געווען ביציאת מצרים בפעם הראשונה, אַז „וינצלו את מצרים",⁷ ביז אַז „אף מה שלא היו שואלים היו נותנים להם",⁸ און אויך די דברים גנוזים.⁹

. . . ויהי רצון אַז דער אויבערשטער זאָל העלפן יעדער איד ער זאָל האָבן די „עינים לראות ו(במילא) אזנים לשמוע", און „לב לדעת"¹⁰ – צו זען „המסות הגדולות אשר ראו עיניך האותות והמופתים הגדולים ההם"¹¹, די נסים גלויים וואָס קומען פאַר בכל יום,

ובפרט אַז מ'האַלט שוין נאָך די „ארבעים שנה"¹² זיין במדבר העמים (פון גלות), אין אַ מצב פון „(ארבעים שנה) אקוט בדור"¹³, און מ'האַלט שוין באַ „יבואון אל מנוחתו"¹⁴, אין ארץ הקודש וירושלים¹⁵, ביז „שלם",

(5) וארא ו, ח.

(6) ראה תו"א וארא נז, ב ואילך. בשלח סד, א.ב. יתרו עא, ג ואילך. ובכ"מ.

(7) בא יב, לו.

(8) פרש"י שם, ממכילתא עה"פ.

(9) ראה שמו"ר פי"ד, ג. ועוד.

(10) תבוא כט, ג.

(11) שם, ב.

(12) ולהעיר שכבר עברו ארבעים שנה מעת הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר בשנת ה'שי"ת, כמדובר כמ"פ.

(13) תהלים צה, י.

(14) שם, יא.

(15) פרש"י שם.

כל גלות, כיון שהחידוש והגילוי של זאת החי' גוי' להבדיל גוי' הוא הענין הנפעל ע"י הגליות, שההמשכה מזה תבוא בגילוי לעת"ל, כנור של „שמונה עשו והיתה לה' המלוכה".

Reprinted with permission of:

“Vaad L'Hafotzas Sichos”

by:

Moshiach Awareness Center,

a Project of:

Enlightenment For The Blind, Inc.

602 North Orange Drive.

Los Angeles, CA 90036

Tel.: (323) 934-7095

Fax: (323) 934-7092

<http://www.torah4blind.org>

e-mail: yys@torah4blind.org

Rabbi Yosef Y. Shagalov,

Executive Director

Printed in the U.S.A.

שמיני ג

ביאת המשיח בכחו ובאחריותו של כאו"א

והגבלות הקשורות בזה (שבאות מבחי גבורה), דוקא בזה ישנו הכח להביא את הגאולה (מלכות שבגבורה), כנ"ל בארוכה.

וע"ד „כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר". ועד"ז - ע"י העבודה בעוני הגלות, אין עני אלא בדעת, מקבלים את העשירות האמיתית בדעת ועשירות בפשטות - בגאולה האמיתית והשלימה.

ועאכו"כ לאחרי שכבר עברו ו"יצאו יד"ח" כל המדידות והגבלות ד"עוני" (בדורות שלפני זה), וכעת ישנה חירות והרחבה בפשטות ממלכות האומות, ויכולים ללמוד תורה ולקיים מצוות מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף [ולזה נוסף בדורות האחרונים גם הענין ד"עושר" בתורה - ע"י הדפסת והפצת ריבוי ספרים (שחלקם) היו גנוזים עד עתה].

ומטעם זה (המעלה בעבודה בזמן הגלות) - גם בגאולה יהיו שתי המעלות, הן מעלת הגאולה והן מעלת הגלות (המעלה דעבודה מתוך אתכפיה, ומתוך מדידה והגבלה, „מעוני"). וע"ד האמור לעיל בנוגע לשלימות ב"שמיני שמונה שמינה" -

א. ..השייכות הכל ענינים אלו [„שמיני שמונה שמינה", התחלת פרקי אבות, סיום „שני שבועות לעומר", ו"מחר חודש" עם הגאולה האמיתית והשלימה, שצריכה מיד לבוא כבר, ובפרט בעמדנו בשנת ה' תהא שנת אראנו נפלאות, ובה גופא - בסיום חודש ניסן, ובסמוך לכניסה לחודש אייר:

אע"פ שנמצאים בהעלם והסתר גלות - הרי אדרבה: דוקא ע"ז ש"פקד מושבך", יהודי (שיש לו בחי' דוד שבו) אינו נמצא במקום מושבו האמיתי, סמוך על שולחן אביו, בארץ הקודש בירושלים עיר הקודש בביהמ"ק - דוקא ע"ז נעשה „ונפקדת", שהקב"ה „מתמסר לגמרי" ל"זכירת" בני, „פקוד פקדתי אתכם", וגואל אותם בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו; דוקא ע"י העלם הלבנה (וישראל הדומין ומונין ללבנה) נעשה מולד הלבנה מחדש, „שהם עתידין להתחדש כמותה".

ועוד ועיקר: ע"י „מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות" מביאים את הגאולה - כי הגם שנמצאים בהעלם והסתר הגלות, עם כל המדידות

און דערנאך איז געווען דער המשך בזה - אין חודש ניסן, און דעמולט גופא - בימי הפסח, „זמן חירותנו" - אַז „בכוריהם" אין די „יוניטעד ניישענס" האָבן ממשיך געווען אין דער נזיפה ובזיון שלו:

בימי הפורים ולאחרי זה האָט מען נאָך ניט געוואוסט וואָס וועט זיין דער המשך, ווי ווייט מ'וועט אים מבזה ומזיק זיין, ווי שטאַרק ער וועט בלייבן, וויפל ער וועט דאַרפן מודה זיין און אָפּצאָלן, און ווי ער וועט דאָס אַלץ אָננעמען, אָדער דאָס וועט זיין דורך אַנדערע; דערנאָך בימי חודש ניסן, בימי הפסח - זיינען „בכוריהם" אַרויס מיט אַ נזיפה חזקה און אַ החלטה למסקנא ותנאים חזקים (נוסף אויף די הוראות שלפני זה) ווי סאַדאָם דאַרף זיך אויפפירן, און אויך זעען און פאַרזיכערן אַז ער זאָל דאָס מקיים זיין: באַפרייען די שבויים, אומקערן דאָס וואָס ער האָט צוגענומען, און אפּצאָלן פאַר די נזקים און היזקות וואָס ער האָט איצטער געטאַן (און אויך אויף דעם וואָס ער האָט פריער געטאַן).

ובהמשך ימי החודש, ביז אין די לעצטע טעג פון דעם חודש, איז אין דעם נס צוגעקומען נאָכמער - אַז ער האָט דערצו אַלץ מסכים געווען, און אַן קיין ווידערשטאַנד און מלחמה,

ביז אַז ער האָט מגלה געווען געלטער און רכושים וואָס ער האָט באַהאַלטן (און ביז איצטער האָט מען גאַר ניט געוואוסט אַז ער האָט דאָס געהאַט).

. . . נאָך אַן ענין אין די געשעענישן בזמן האחרון אין וועלכן מ'זעט נסים ונפלאות - איז די יציאה פון אַ ריבוי אידן ממדינה ההיא, וועלכע איז בדוגמת יציאת מצרים:

לאחרי אַ ריבוי שנים פון אַ הנהגה באופן אחר לגמרי, אין וועלכע אידן האָבן פון דאָרטן ניט געקענט אַרויסגיין - איז דוקא בשנה זו ובשנה שלפני האָט די מדינה אויפגעעפנט אירע טירן צו אַרויסלאָזן אידן זיי זאָלן גיין אין ארץ הקודש [און אפילו אויב, מאיזה סיבה שתהי, האָבן אַ טייל פון זיי זיך מתעכב געווען אין אַנדערע מדינות לפי שעה (אין ארצות הברית אָדער אוסטראליא וכיו"ב) וועלן זיי בקרוב זיך

משיחות ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר ה'תנש"א. טיפוס יא"ט. נדפס בסה"ש תנש"א ח"א ע' 485 ואילך. תרגום מאידית.
 (1) סוכה כט, א. ב"ר פפ"ו, ג. ח"א רלו, ב.
 (2) נוסח קידוש לבנה - סנהדרין מב, א.

(3) אבות פ"ד מ"ט.
 (4) ראה נדרים מא, א. כתובות סח, א.
 (5) ועד שנאמר „אודך ה' כי אפת ביי" (ישעי' יב, א).

הוספה

בשורת הגאולה

יט.

„כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“¹:

יעדערער קען זען בגלוי ווי די נסים פון יציאת מצרים שפיגלען זיך אָפּ איצטער אין דעם נצחון בימינו אלו – סיי אין דעם עצם נצחון און סיי אין דעם זמן ווען דאָס קומט פאַר, ובמיוחד – אין די ימים זכאין פון חודש ניסן:

. . . נאָך פאַר חג הפסח – איז געווען דער „למכה מצרים בבכוריהם“², אז די „בכורים“ פון אומות העולם³ (כולל פון מדינת מצרים און די מדינות ערביים הסמוכות לה) – כפי החלטת באי כחם אין די „יונייטעד ניישענס“ – האָבן מלחמה געהאַט און געשלאָגן „מצרים“, אַ צורר היהודים, (מצרים מלשון⁴) „מיצר“ לישראל ר"ל,

וביום הפורים שנה זו – „שנת אראנו נפלאות“ – איז געווען דער נצחון (ווי די אוה"ע האָבן מכריז געווען), און זיין מפלה, באופן פון „למכה גו“ (ניט „להורג“), און דוקא דורך ניט־אידן (בכוריהם), וועלכע האָבן אים נזוף און מבזה געווען, און מכריח געווען אַז ער דאַרף חרטה האָבן פון פעולותיו עד אז,

און ער האָט געמוזט מודה זיין און אָננעמען און מקיים זיין די אַלע ציוויים והוראות און פאָדערונגען וואָס ער האָט באַקומען פון „בכוריהם“: באַפרייען אַ טייל פון די מלחמה־געפאַנגענע, און אויך מקיים זיין די אַנדערע זאַכן וואָס מ'האַט פון אים געפאַדערט.

(1) מיכה ז, טו.

(2) תהלים קלו, י. וראה מדרש תהלים שם. רש"י ומצוד"ד שם.

(3) והרי כל המלכיות נקראות על שם מצרים (ב"ר פט"ו, ד).

(4) ב"ר שם.

החיבור דמעלת הבל"ג ומעלת הגילוי הגבול וההעלם [ועד"ז יהיו אז אראנו נפלאות – הן בטבע והן בנס, כדלקמן].

ב. וזוה ישנה גם הוראה בנוגע לעבודת בני"י, ובענין שהומן גרמא – להביא את הגאולה האמיתית והשלימה:

יהודי יכול הרי לטעון: כיון שהוא מדוד ומוגבל, כולל מצד ההגבלות דטבע העולם, וחלק חשוב מהיום הוא עסוק (ע"פ תורה) בדברי רשות, אכילה שתי' שינה, ובפרט בזמן הגלות כשישנם כמה מדידות והגבלות והעלמות על עבודת ה' בשלימות וכו' וכו' – אין לו לכאורה אפילו כח לעשות עבודה קטנה יותר, עאכו"כ אין לו כח להביא את הגאולה האמיתית והשלימה?!

אומרים לו – שביאת המשיח, תלוי במעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות" דוקא, וכיון שהגאולה עדיין לא הגיעה ה"ז גופא ראי' שהדבר תלוי ב"מעשינו ועבודתינו" דדורנו זה.

ואדרבה: דוקא ע"י העבודה במדידות והגבלות ובהעלם והסתר (שבאה מגבורה) – דוקא בזה טמונים כחות נפלאים, שיש בכחם להביא את הגאולה. וכפס"ד הרמב"ם שעי מצוה אחת יש בכחו של יהודי ל"הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה".

וכיון ש"אני נבראתי לשמש את קוני"י" – כל יהודי, אנשים נשים וטף,

(8) במדב"ר פ"ב, ג.

(9) סוכה נב, ב. קידושין ל, ב. וראה תניא

פ"ג.

(10) תניא רפ"ב.

(11) האיניו לב, ט.

(12) ר"פ קדושים. וראה פרשתנו יא, מד.

(13) מאור עינים עה"פ. וראה אוה"ת ר"פ

קדושים. לקו"ש ח"ז ע' 321.

(14) תוי"כ עה"פ.

(6) ה' תשובה פ"ג ה"ד.

(7) משנה וברייתא סוף קידושין.

אוהבי יש" - „ואוצרותיהם אמלא“, שקאי על האוצרות של הצדיקים (בעוה"ז⁶¹): כיון שהקב"ה „אינו מקפח שכר כל ברי"⁶², לכן מקבלת הנשמה גם ענין של שכר (וכנב"א).

אבל ריב"ל אינו מביא את הענין של „ואוצרותיהם אמלא“ בעצם המאמר שלו „עתידי הקב"ה להנחיל כו' ולמלא אוצרותיהם“, אלא רק בדרך אגב, בהביאו את הפסוק „להנחיל אוהבי יש" - כי בעצם המאמר הוא מדבר על עיקר השלימות דלעתיד; ורק כדי לרמז גם על אופן השכר (כפשוטו - של) הנשמה, שבא בדרך טפל ואינו תופס

הנחיל, ו„ואוצרותיהם אמלא“ שינחיל בפועל. ועיין חז"א בהקדמה ו, א). אבל לפי ריב"ל ש„להנחיל אוהבי יש" קאי על ש"י עולמות שעתידי הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק, פשיטא שאין למלא אוצרות בש"י עולמות!

61) תו"ט כאן (מרע"ב אבות פ"ה מ"ט). - ועי"פ המבואר בפנים מתורצת התמי" מה מוסיף „ואוצרותיהם אמלא“ בעוה"ז לגבי „להנחיל אוהבי יש" (ש"י עולמות).

וראה עוד ביאור בהתעודות (ראה סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 733 ואילך), ש„ואוצרותיהם אמלא“ הוא למעלה מ„להנחיל אוהבי יש" - כי קאי על אוצר של יר"ש, שאינו בידי שמים (ברכות לג, ב. וראה בחיי תבוא כח, נח), כ"א למעלה מבחי" „שמים“ (לקו"ת במדבר טו, א"ב). וראה גם סד"ה אריב"ל (הג"ל הערה 43). ועפ"ז מבאר שם ג"כ למה שכר זה לא נתפרש בהמשנה. 62) מכילתא (ורש"י) משפטים כב, ל. הובא בלקו"ת שם כח, ד.

מקום לגבי יש המוחלט, הוא מביא גם את סיום הפסוק „ואוצרותיהם אמלא“. יא. ועוד יש לומר בזה: ידוע⁶³ שלעתיד לבא תהי' הלכה כבית שמאי. ואחד הביאורים שאפשר לומר בזה (ע"פ הנ"ל) הוא:

בזמן הזה שהאדם חש את מציאותו, הלכה כבית הלל, ולכן אומרים לאדם שעבודתו פועלת עליו גם בו; משא"כ לעתיד לבא כאשר יהי' „ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר“⁶⁴ וישראל יהיו בפועל דבר אחד עם „יש המוחלט“ ו„מציאות התמידית“ - אזי מציאות האדם לא תתפוס מקום כלל, וכל החידוש יהי' רק ב„להנחיל אוהבי יש“.

ולכן, ריב"ל גופא, שמדבר על הזמן דלעתיד, ובוה גופא - בסיום המשניות (כפי שעומדים לאחרי גמר העבודה - במצב דשלימות הצדיק) - אומר רק „עתידי הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק כו“;

אלא שמאחר ולימוד המשנה הוא בכל זאת בעוה"ז, מביא ריב"ל גם את סיום הכתוב - „ואוצרותיהם אמלא“, שהקב"ה גם ימלא את האוצרות של הצדיקים.

63) מק"מ לחז"א יז, ב. לקו"ת ד"ה ויקח קרח ספ"ד. 64) ישע"י מ, ה.

מראה נפלאות - הכל מתגלה: הן הנפלאות כפשוטן בהנהגה נסית, נסים גלויים ונפלאים, הן הנפלאות שנמצאים (בהסתר) בהנהגה טבעית - כולל כח הפועל בנפעל - כפי שהקב"ה מהוה כל נברא מאין ליש בכל רגע ורגע מחדש¹⁵, באופן נפלא, כיון ש„הוא לבדו בכתו ויכלתו לברוא יש מאין כו“¹⁶, עד גם הנפלאות שישנם בעולם והסתר דעולם וגלות (עד - בחי" ישת חושך סתרו), שדוקא עי"ז נעשה „ונפקדת“.

ומעין נסים ונפלאות אלו כבר התחילו לראות עכשיו בשנת אראנו נפלאות (אע"פ שעדיין נמצאים בגלות), ובפרט בחודש אדר, ויתירה מזו - בחודש ניסן, מלשון נס ונסי נסים, וההמשך של זה בחודש אייר.

ובהדגשה - בעמדנו עתה בסוף חודש ניסן, הבא לאחרי חודש אדר, וקרוב ממש לתחלת חודש אייר: חודש אדר קשור בכללות עם נס פורים שהוא נס המלוש בטבע¹⁷. והרי חודש אדר „בריא“¹⁸ (תקיף¹⁹) מזלי"ו ובריאות היא ברכה בטבע. חודש ניסן קשור עם נסים גלויים שלמעלה מדרך הטבע. וזוה באים לחודש אייר - ר"ת²⁰ אברהם יצחק יעקב רחל, ד' רגלי המרכבה

(גילוי אלקות שלמעלה מעולם), ור"ת²¹ „אני ה' רופאך“²², שהברכה נמשכת בטבע העולם (רופאך), אבל באופן שלמעלה ממדידה והגבלה כיון שהיא באה מ„אני ה'“, שכשנמצאים בעולם ובגלות שבהם שייך מצב של חסרון („יפקד מושבך“) שצריך לרפואה - נעשה „אני ה' רופאך“ באופן שמלכתחילה „לא אשים עליך“²³ - החיבור דשתי המעלות: נפלאות בעולם דטבע ובנסים.

ובפרט ששבת זו היא גם הספירה ד„מלכות שבגבורה“, גילוי מלכא משיחא מתוך גבורת הגלות, ושבת פ' שמיני, שבה נפעלת השלימות ד„שמיני שמונה שמינה“ - שקשורה במיוחד עם משיח צדקנו - ה„כנור של ימות המשיח“ הוא של „שמונה נימין“²⁴, כיון שאז יהי' הגילוי דאלקות שלמעלה מעולם, הגאולה מהמדידות והגבלות דגדרי העולם, וביתד עם זה כפי שזה נמשך בעולם („שמיני שמונה“).

עד שזה מביא מיד את הענין דתשיעי ודעשירי יהי' קדש - השלימות דעשרה בגאולה האמיתית והשלימה („עלי עשור“²⁵), „כנור של עשרה נימין“²⁴ (שלמעלה מכנור של שמונה נימין).

ובהדגשה יתירה - מצד זה שמיד

21) ראה חי' חת"ס לשבת קמו, ב. שער יששכר (להרה"צ כו' ממונקאטש) מאמר אייר (בשם סה"ק). 22) בשלח טו, כו. 23) שם. וראה צפע"נ לרמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ב (בסופו). 24) ערכין יג, ב. וש"נ. 25) תהלים צב, ד.

15) שעהיוה"א פ"א. 16) אנה"ק ס"כ (קל, ריש ע"ב). 17) תו"א מג"א צג, סע"ג ואילך. שם ק, א. ובכ"מ. 18) תענית כט, ריש ע"ב. 19) גירסת הרא"ש שם. 20) מא"א מערכת א' אות פד. ב"ש לאה"ע סקכ"ו ס"כ. מגלה עמוקות אופן קכא.

בתחלת חודש אייר, ב' אייר, חל יום ההולדת של כ"ק אדמו"ר מהר"ש, וידוע הוראתו ונתינת כח שלו בענין „מלכתחילה ארבער”²⁶ – שהוא דור הששי (מהבעש"ט), חזקה בכפליים, ומזה מגיעים לאח"ז לדור השביעי, דור השמיני, עד דורנו זה – דור התשיעי (ג' פעמים ג' חזקה), שנעשה ההכנה הקרובה – בלי הפסק כלל – לעשירי יהי' קדש בגאולה האמיתית והשלימה.

ד. ובכל זה מקבל כאו"א תוספת כח מאתפשטותא דמשה²⁷ שבדורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ובפרט שקראנו היום בבית הכנסת שלו [שהוא בית משולש: של מעשים טובים, תורה, ובעיקר – תפלה], כבכל הבתי כנסיות שבחו"ל של בני – בפעם השמינית את פ' שמיני, באופן שנעשה „שמיני שמונה שמינה”,

ומבית תפלה זה נמשך הכח גם מחוץ לבית זה, עד בכל העולם כולו, גם בפנינה נדחת (בגשמיות וברוחניות) בעולם, עד שזה נעשה „ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים”²⁸, ביחד עם „מקבץ נדחי ישראל עוד אקבץ עליו לנקבציו”²⁹,

– וכפי שמתקיים מעין זה בזמנים אלו (שנת נסים ושנת אראנו נפלאות) – ה„מקבץ נדחי ישראל” ממדינה ההיא בלי הגבלות (לא כפי שהי' קודם שבכדי לצאת משם היו צריכים ליחוס מיוחד

ה. ובפשטות: כל יהודי, אנשים נשים ואפילו טף, יש לו האחריות להוסיף בעבודתו להביא את משיח צדקנו בפועל ממש! ומזה מובן, שאין מקום כלל שבמקום לפעול בעצמם יסמכו על אחרים או יטילו את העבודה על אחרים – אלא שזו היא העבודה דכל אחד ואחד, כאו"א צריך לעשות בעצמו את העבודה „לשמש את קוני” (שלשמה „אני נבראתי”), ובודאי שיש לו הכחות ע"ז (כיון ש„איני מבקש כו' אלא לפי כחן” כנ"ל).

ובמה מתבטאת עבודה זו – הרי זה ג"כ בפשטות: בהוספה בתורה ובמצוות, בלימוד התורה – נגלה דתורה ופנימיות התורה, ובקיום המצוות בהידור, כולל ובמיוחד בענין שהזמן גרמא – קיום המנהג (כמש"כ אדמו"ר הזקן בסידורו) לומר (וללמוד) פרקי אבות (לאחר תפלת מנחה³⁰) בשבתות בין פסח ועצרת, ובכל שבתות הקיץ³¹.

ונוסף על הוספת עצמו בזה –

(30) ולהעיר מהמנהג המפורסם ללמוד ולחזור חסידות לאחר תפלת מנחת שבת. אבל מובן, שהו בהוספה על קיום דברי אדה"ז בסידורו בנוגע אמירת פרקי אבות בשבתות אלו.
(31) ראה לעיל: הערה 6-8.

(* בספר השיחות.

יעבוד לגרמי' ולקבל פרס”, אלא רק „לשמש את קונו”, שזוהי עבודה קשה ביותר, ו„נוח וקל לו” שלא יצטרך לעשות זאת.

לפ"ז נשאלת השאלה: מהי ההוי אמינא של בית הלל לומר ש„נוח (וקל) לו לאדם שנברא יותר משלא נברא”?

והביאור בזה: לפי ב"ש אכן פשוט מלכתחילה שכל ענין ירידת הנשמה למטה היא (לא בשביל (עליית) הנשמה, אלא) רק „לכבודו ית”. וכנ"ל, שלשם עליית הנשמה אין צורך בירידה בפועל, אלא די בה„בכח”. ובמילא פשוט ש„נוח לו לאדם שלא נברא כו” – כי עבורו (לו) אין חידוש ע"י ירידתו למטה, וזהו רק לכבודו ית’.

משא"כ לפי ב"ה יש מקום לומר, ש„נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא”, כי אם הוא לא הי' „נברא”, לא היתה לו שייכות ל„עלי” גדולה ונפלאה לאין קץ”. ולכן, התענוג שיש לנשמה מעלי” זו הוא גדול הרבה יותר מאשר צער הנשמה בירידתה למטה, ועד ש„נוח לו שנברא” (כיון שהוא חש שזה יביא אותו לעלי' נפלאה (תענוג עצום), למרות הצער העכשווי), מאשר ש„לא נברא” שאז לא הייתה לו שייכות לעלי' גדולה ונפלאה זו.

אבל „נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא” – כי אע"פ שבפועל תגיע הנשמה בירידתה למטה ל„עלי” גדולה ונפלאה לאין קץ”, אבל לא זו צריכה להיות מחשבת האדם בשעת עבודתו. הוא צריך לעשות את עבודתו לגמרי ש„לא לגרמי' ולקבל פרס”, אלא רק „לשמש את קונו”, בלי לחשוב כלל על עצמו ועליותיו. ולכן,

„נוח וקל לו שלא נברא יותר משנברא”⁵⁹.

יו"ד. וזוהי גם השייכות של המשנה „חלות דבש” למשנה האחרונה „עתידי הקב"ה להנחיל כו”:

תחילה מביאה המשנה את פלוגתת ב"ש וב"ה אם „אזלינן בתר בכח” או „אזלינן בתר בפועל”, שלפ"ז הי' מקום לומר, שלדעת ב"ה עליית (ושכר) האדם היא עיקר הטעם (או עכ"פ טעם שווה) לירידתו למטה;

והמשנה ממשיכה – בדוגמת „נמנו וגמרו” הנ"ל – „אמר ריב"ל עתיד הקב"ה להנחיל כו' אוהבי יש”: לכולי עלמא (דהמשנה הקודמת), גם לדעת ב"ה, מטרת ותכלית העבודה של הנשמה למטה היא (לא השכר והעלי' שלה, אלא) כמו הדבש של הדבורים „לסגל לבעלי” – למלאות את רצונו וכוונתו של הקב"ה, ענין המתבטא בכך שהנשמה מתאחדת, כביכול, עם „יש המוחלט”, „המציאות התמידית”.

אעפ"כ, אין פירוש הדבר שלגמרי לא יהי' לנשמה שכר ועלי' – שכן גם זה יהי'. ולכן מביא ריב"ל גם את המשך הפסוק⁶⁰ (שלאחר המילים „להנחיל

(59) ועפ"ז מפרש בלקו"ת שם גם „ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו”, שהכוונה – שידע שנברא (לא בשביל עליותיו, כ"א) לשמש את קונו.

(60) דלכאורה (1) אינו שייך לכאן, (2) ויתרה מזה – זהו בסתירה לתמאמר, דמפורש שיש יותר מהענין דש"י עולמות.

ואדרבא: לולא דרש ריב"ל מובן ומוכרח סיום הכתוב, כי „להנחיל אוהבי יש” פירושו רק ש„יש אתי נחלה רבה” (רש"י ועוד עה"פ) שיכול

אם „אולינן בתר בכח“, שעיקרו של כל ענין הוא כפי שהוא במצב של „בכח“ – נמצא, שירידת הנשמה למטה (ה„בפועל“) אינה פועלת מעלה (חדשה) בנשמה לגבי האופן שהיא היתה קודם ירידתה. כי עיקר הענין – ה„כח“ לבצע את העבודה למטה – כבר ישנו בנשמה עוד לפני שהיא יורדת למטה.

יתירה מזו: בנדוד אין צורך אפילו ב„פועל“ כ„בחינה“ על „כח“⁵³ הנשמה לבצע את עבודתה למטה – כי זהו דבר ודאי שסוף־סוף תמלא כל נשמה את שליחותה בעלמא דין כמש״ב⁵⁴ לבלתי ידח ממנו נדח, ועוד וג״ז עיקר – כלפי שמיא גליא שהנשמה תצליח בכך;

נמצא, שלשיטת ב״ש אין מקום לומר שהעלי הנפלאה של האדם היא חידוש שלשם כך צריכה להיות ירידת הנשמה למטה בפועל; וא״כ מה שהנשמה יורדת למטה זהו (לגמרי לא בשביל העילוי שיהי״ בנשמה, אלא רק „לסגל לבעלי“, כדי להשלים את הכוונה של הקב״ה, שנתאוה הקב״ה להיות לו דירה בתחתונים – ולשם ענין זה לא מספיק מה שלנשמה יש „בכח“ לעשות דירה, אלא התחנות צריך להשתנות בפועל להיות דירה לו ית', חייבת להיות הפעולה בתחנות, ובמיאל – ירידת הנשמה למטה בפועל⁵⁵.

משא״כ לשיטת בית הלל ש„אולינן

בתר בפועל“, נמצא, שירידת הנשמה למטה פועלת מעלה (גם) בנשמה (מעלה שלא היתה לפני״ז) – כי דוקא ע״י הירידה למטה היא מוציאה את כוחותי״ מן הכח אל הפועל (שלשיטת ב״ה זהו עיקרו של כל ענין).

ולכן, לשיטת בית הלל, אע״פ שעיקר הענין של ירידת הנשמה למטה הוא „לכבודו ית״ – אני נבראתי לשמש את קוני, בכדי למלאות הכוונה ד„דירה בתחתונים“, וזו צריכה להיות כוונת האדם בעבודתו – אעפ״כ, עבודתו למטה היא ענין שפועל חידוש גם באדם.

ט. חילוק הנ״ל בין ב״ש וב״ה נותן הסברה גם בפלוגתא אחרת שלהם⁵⁶ – „הללו (ב״ש)⁵⁷ אומרים נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, והללו (ב״ה)⁵⁸ אומרים נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא. נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא עכשיו שנברא יפשפש במעשיו“.

בלקו״ת שם⁵⁸ מבואר הפשט במאמר חז״ל זה: אין הם אומרים „טוב לו שלא נברא“ – כי בודאי ישנה טובה לנשמה ע״י ירידתה למטה, שהיא מקבלת „עלי גדולה ונפלאה לאין קץ“; אלא הפשט הוא – „נוח וקל הי׳ לו שלא נברא“, כי „תכלית המכוון בבריאתו“ הוא ש„לא

(56) עירובין יג, ב.

(57) כ״ה בפשטות, ש„הללו“ הא׳ הם דברי ב״ש – בהתאם להסדר „נחלקו ב״ש וב״ה“ (וראה רדב״ז הל׳ מע״ש פ״ו ה״ג. לקו״ש חט״ז ע׳ 2). ובפרט שבכ״מ הקדים רבינו הקדוש דברי ב״ש לדברי ב״ה (ריטב״א עירובין שם. וראה תורה שנים חגיגה טו, סע״א).

(58) שם כט, א.

צריכים להשפיע גם על אחרים שיוסיפו [ובפרט אם אצלו (המשפיע) בעצמו הי׳ חסר קודם בשלימות בקיום עבודתו, צריך הוא הרי להוסיף בזה כפליים לתושי, כולל ע״י השפעה על אחרים בזה], ובכללות העבודה דהפצת התורה והיהדות והפצת המעינות חוצה שמביאה במיוחד „אתי מר“ דא מלכא משיחא³².

וכל זה – מתוך הצפ״ והתשוקה וכו׳ חזקה להגאולה³³ – „אחכה לו בכל יום

(32) אגה״ק הידועה דהבעש״ט – נדפסה בכש״ט בתחלתו. ובכ״מ.

(33) בל׳ חז״ל – „צפית לישועה“ (שבת לא, סע״א). וראה רמב״ם הל׳ מלכים רפ״א: „כל מי שאינו מאמין בו (במלך המשיח), או מי שאינו מחכה לביאתו כו״. וראה לקו״ש חלק ל׳ ע׳ 182׳3. וש״ב.

שיבוא³⁴, כפי שאומרים בכל יום בתפלה: „ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים“, (וובימי החול) – „את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח“. וכמדובר כמ״פ.

ויה״ר שע״י כל ההחלטות טובות דבנ״י בכל מקום שהם להוסיף בעבודתם, ועאכו״כ ע״י קיום ההחלטות בפועל – שזה יפעל כבר את פעולתו, ומיד, ויביא את הגאולה האמיתית והשלימה ע״י משיח צדקנו, וכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות,

ועוד ועיקר – תיכף ומיד ממש.

(34) נוסח „אני מאמין“. וראה לקו״ש חכ״ג ע׳ 394.

שמיני* ה

עתידי הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות

א. במס' האחרונה דששה סדרי משנה - מס' עוקצין - מדובר בפרטי הדינים טומאת אוכלין וטומאת משקין (הכתובים בפרשתנו¹), וההלכה האחרונה² במס' היא: חלות דבש מאימתי מיטמאות משום משקה, בית שמאי אומרים משיהרהר³ [לפי גירסא שנייה: משיתרחר] בית הלל אומרים משירסק.

בית שמאי סוברים שמיד כאשר האדם מהרהר במחשבתו, לרדות הדבש הוא מקבל דין משקה ונהי' טמא בפועל⁴. בהמשך, במשנה שלאחרי זה (המשנה האחרונה דששה סדרי משנה) כתוב: אמר ר' יהושע בן לוי עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק שלש מאות ועשרה עולמות שנאמר⁵ להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא. אמר ר' שמעון בן חלפתא לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום שנאמר⁶ ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

צריך להבין: מהי השייכות של המשנה האחרונה - המאמרים של ר' יהושע בן לוי ור' שמעון בן חלפתא - למשנה שלפנ"ו (הפלוגתא בין ב"ש וב"ה בנוגע לחלות דבש)?

הרמב"ם¹² (ועוד מפרשים¹³)

- 8) ראה פיה"מ ופי' הרא"ש. וראה משנה אחרונה.
- 9) בחלופי גרסאות למשניות דמשנה זו, ליתא בכ"מ. וראה מלאכת שלמה כאן (משנה יא).
- 10) משלי ה, כא.
- 11) תהלים כט, יא.
- 12) בפיה"מ כאן.
- 13) רא"ש* ורע"ב.

(* אבל צ"ע אם פ' משנה זו הוא להרא"ש - ראה מלאכת שלמה (שבהערה 9) דהרא"ש סיים פ' המשנה בבבא דחלות דבש. ואולי הוא הוספת המדפיסים מפיה"מ להרמב"ם (בשינוי לשון, או נוסחא אחרונה. ובמלאכת שלמה (משנה יב) העתיק בשם הרמב"ם כלשון הרא"ש).

הוא מציאות לעצמו (שצריך לשלם לו על עבודתו) - הוא במידה שהאדם כנבוא יכול לקבל;

משא"כ הענין של "עתיד הקב"ה להנחיל כו' אוהבי יש" הוא, נחת רוח לבורא" (ענין של "יש המוחלט"), שהוא לא הענין של שכר מצוה, אלא, עצם המצוה⁴⁸. וענין זה בא לאדם בדרך נחלה - כי הוא דבר אחד כביכול עם הקב"ה.

ז. וזהו הטעם שה"להנחיל . . . יש" הוא "לאוהבי" דוקא. שכן כיצד יכול האדם להגיע לענין של "להנחיל אוהבי יש" - ה"ז כאשר גם עבודתו היא באופן כזה, שהוא אינו חושב על עצמו, אלא עובד לשמה בלבד - לשם הקב"ה.

כל זמן שהאדם חושב על ענין של שכר, או על עצמו בכלל (העלי" שלו) - לא שייך שהוא יתאחד עם "יש המוחלט" ו"מציאות התמידית" שהיא לגמרי למעלה מגדר הנבראים.

דוקא כאשר עבודתו היא לגמרי לשמה - היינו שהוא אינו מציאות לעצמו, והוא חושב רק על עצם המצוה (שע"י נעשה ה"נחת רוח לפני שאמרת ונעשה רצוני") - נפעל ה"אותי אתם לוקחים", ובמילא - "להנחיל אוהבי יש".

[ע"ד שמצינו בהלכה, ש"עבד" אמיתי, עבד ע"פ תורת אמת, אין הוא מציאות לעצמו כלל, וכל מציאותו היא - "מציאות האדון"⁴⁷].

48) דבר פ"א, ו (הובא בלקו"ת שבהערה הבאה).

49) ראה כה, סע"ד (ואילך).

50) קידושין בסופה.

51) וראה לקו"ש חט"ו ס"ע 247 ואילך

(ובהערות 52, 54 שם). ח"כ ע' 284 הערה 30.

וש"נ.

52) להעיר מלקו"ש חכ"א ע' 17.

שמיני* ה

עתידי הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות

א. במס' האחרונה דששה סדרי משנה - מס' עוקצין - מדובר בפרטי הדינים טומאת אוכלין וטומאת משקין (הכתובים בפרשתנו¹), וההלכה האחרונה² במס' היא: חלות דבש מאימתי מיטמאות משום משקה, בית שמאי אומרים משיהרהר³ [לפי גירסא שנייה: משיתרחר] בית הלל אומרים משירסק.

בית שמאי סוברים שמיד כאשר האדם מהרהר במחשבתו, לרדות הדבש הוא מקבל דין משקה ונהי' טמא בפועל⁴. בהמשך, במשנה שלאחרי זה (המשנה האחרונה דששה סדרי משנה) כתוב: אמר ר' יהושע בן לוי עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק שלש מאות ועשרה עולמות שנאמר⁵ להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא. אמר ר' שמעון בן חלפתא לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום שנאמר⁶ ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

צריך להבין: מהי השייכות של המשנה האחרונה - המאמרים של ר' יהושע בן לוי ור' שמעון בן חלפתא - למשנה שלפנ"ו (הפלוגתא בין ב"ש וב"ה בנוגע לחלות דבש)?

הרמב"ם¹² (ועוד מפרשים¹³)

- 8) ראה פיה"מ ופי' הרא"ש. וראה משנה אחרונה.
- 9) בחלופי גרסאות למשניות דמשנה זו, ליתא בכ"מ. וראה מלאכת שלמה כאן (משנה יא).
- 10) משלי ה, כא.
- 11) תהלים כט, יא.
- 12) בפיה"מ כאן.
- 13) רא"ש* ורע"ב.

(* אבל צ"ע אם פ' משנה זו הוא להרא"ש - ראה מלאכת שלמה (שבהערה 9) דהרא"ש סיים פ' המשנה בבבא דחלות דבש. ואולי הוא הוספת המדפיסים מפיה"מ להרמב"ם (בשינוי לשון, או נוסחא אחרונה. ובמלאכת שלמה (משנה יב) העתיק בשם הרמב"ם כלשון הרא"ש).

- ולכן, כאשר יהודי לומד תורה ומקיים מצות מתגלה שהוא מציאות אחת עם ה'יש המוחלט" האמיתית⁴³ ("מציאות התמידית"), "אותי אתם לוקחים"⁴⁴.

(43) ראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' נה (וש"נ). סד"ה אריב"ל (סה"מ קונטרסים ח"ב תג, א) וסה"מ ה'ש"ת (ע' 49) דלהנחיל אוהבי יש הו"ע יש האמיתית.

(44) שמור"ר פל"ג, ו (וראה שם, א). ויק"ר פ"ל, יג. ועוד.

ע"פ המבואר בפנים יובן ג"כ מה שמביא התנא בהמשך למאמרו של ריב"ל את מאמר ר' שמעון בן חלפתא, "לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום שנאמר (תהלים כט, יא) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום" - דלכאורה אינו מובן: (א) מהי השייכות ביניהם? (ב) בכל אופן הו"ל להקדים מאמרו של ר"ש בן חלפתא שהי' קודם לריב"ל (קכושיית התו"ט). וראה גם מלאכת שלמה. ועוד) - אלא דלכאורה קשה לאידך גיסא

מאחר ש, עתיד הקב"ה להנחיל כו' אוהבי יש" אינו מובן איך אפשר שהאדם נוהל, "יש המוחלט" ואעפ"כ ישאר במציאותו, נברא מוגבל (ובפרט לפי ההכרעה בקבלה וחסידות (ראה לקו"ת צו טו, ג. דרמ"צ יד, ב. ובכ"מ) כדעת הרמב"ן שעוה"ב הוא לנשמות בגופים דוקא)?

וע"ז מביא מאמרו של ר"ש בן חלפתא, "לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום" - שהכלי המחזיק ברכה זו (דלהנחיל אוהבי יש) לישראל* הוא השלום, שענינו של שלום הוא לחבר שני הפכים ומנגדים, ולכן פועל החיבור של "יש המוחלט" עם נברא מוגבל**.

(* ומתורץ עפ"י אומרו כאן "לישראל", דמשמע דרך עבור ישראל הוי השלום כלי מחזיק ברכה, ולא לשאר עמים (וראה הלשון בדב"ד פ"פ שופטים: לא מצא כו' מחזיק כל הברכות לברכן בו אלא השלום) - כי כוונת ר"ש בן חלפתא אינה למעלת השלום בכלל, כ"א לזה שהוא "כלי מחזיק ברכה" המיוחדת לישראל (בניו של הקב"ה) - להנחיל אוהבי יש".

** עפ"י מובן ג"כ למה הביא גם תחילת

ו. מכך מובן בנוגע לעונג שמגיע עי"ז לצדיקים

- שזהו הפירוש בדברי ריב"ל "עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות", וכפי שמבאר הרמב"ם⁴⁰, שפירוש הדבר הוא שהתענוג מעוה"ב הוא "שלש מאות פעם ועשר פעמים" כמו "כל התענוגות העולם הזה"⁴¹ -

אין זה העונג של הצדיקים כפי שהם לעצמם [בלשון החסידות⁴²]: "נחת רוח לנברא" - הנחת רוח שיש לישראל כשכר על קיום רצון הקב"ה], אלא זהו התענוג של הקב"ה כביכול (נחת רוח לבורא), "כמתו"ל⁴⁶ "נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני":

היות ישראל הם דבר אחד עם ה"מוריש", הם "נוחלים" כביכול את תענוג הבורא.

[וכפי שמבאר הרמב"ם⁴⁰ על אתר, שזה שריב"ל משתמש במספר "שלש מאות ועשרה" הוא "על דרך ההערה בלבד"⁴¹, אבל לפי האמת זהו תענוג בלתי מוגבל].

וזהו החילוק בין שכר המצות ו"להנחיל כו' אוהבי יש":

התענוג המגיע לאדם כשכר העבודה - שקבלת שכר מורה שמקבל השכר

(45) ראה לקו"ת ראה כט, רע"א. המשך וככה תרל"ז פ"ב. לקו"ש ח"ה ע' 244.

(46) פרש"י ויקרא א, ט. פנחס כה, ח מספרי עה"פ (וכ"ה בספרי שלח טו, ג. וראה רש"י שם.

הכתוב "ה' עוז לעמו יתן" - דלכאורה אינו נוגע לענין השלום (וראה תו"ט ועוד כאן) - כי ענינו של "שלום" כאן הוא מה שנותן עוז בהנברא לקבל ה"יש המוחלט", הבלתי בעי"ג. וראה טההדרין ק, ב.

ענין מתן שכרן של צדיקים - דלכאורה אינו מובן:

מדובר כאן בצדיקים וכפי שהם כבר ב"סיום" ששה סדרי משנה - שלימות בלימוד התורה - כללות התושבע"פ וכפי שצדיק לומד זאת - דלכאורה פשוט ומובן, שהם בודאי כבר הגיעו לאופן העבודה שבהתאם לציווי המשנה

עוד בסדר נזיקין - "משמשין את הרב שלא ע"מ לקבל פרס"¹⁹, לא לשם שכר, אלא לשמה;

זאת ועוד: הפסוק, שמובא במשנה זו גופא, אומר: "להנחיל אוהבי יש" - אלו שעובדים את הקב"ה מאהבה, דהיינו (כפי שהרמב"ם מבאר בארוכה²⁰) שהם עושים את עבודתם לשמה, לא לשם שכר אלא "עושה האמת מפני שהוא אמת"²¹,

(אמנם מובטח לזה ש, עושה האמת מפני שהוא אמת" (כפי שהרמב"ם אומר שם²¹) ש, סוף הטובה לבא בגללה", אבל לא זו היא השלימות אלי' הוא שואף להגיע בעבודתו; אצל עובד ה' מאהבה הענין של "סוף הטובה לבא בגללה" הוא רק דבר טפל וצדדי, והעיקר אצלו הוא שזכה לעבוד את הקב"ה לשמה) -

ומאחר שהעיקר והתכלית בעבודת התומ"צ הוא לשמה ולא לקבל שכר - כיצד מתאים, שבסיום כל הששה סדרי משנה, דהיינו במצב של תכלית ושלימות נעלה בעבודת ה' כו', תהי' החתימה (לא ש, נפשו קשורה באהבת

מבארים: "לפי שהשלים כל דיני ההלכה . . . חתם הדברים בגמול" - היינו שהמשנה אכן אינה המשך בתוכן למשנה שלפני', אלא היא משמשת כסיום כל ששה סדרי משנה¹⁹, בכדי "להודיע בהתימת המשנה מתן שכרן של צדיקים שלומדים ומקיימים כל מה שכתוב במשנה"¹⁵.

אבל לפי מה שמצינו בגמרא בכ"מ¹⁶ שמבארים את טעם הסמיכות של משניות אפילו כאשר הם כתובות (זו אחר זו) במסכתות שונות, ועאכו"כ שתי משניות באותו הפרק¹⁷ - לכאורה יש מקום לחפש ולבאר גם את השייכות של שתי משניות אלו - (אע"פ שטעם הרמב"ם בתקפו עומד - עכ"פ להמתיק וכו').

וי"ל שלתוכן המשנה הסמוכה לסיום המשניות (בענין שכר המצות), הפלוגתא בין ב"ש וב"ה בנוגע לחלות דבש, יש שייכות לענין שכר מצוה המדובר בסיום המשניות¹⁸.

ב. ובהקדם ההסברה בדברי המפרשים הנ"ל - שסיום ששה סדרי משנה במאמרים הנ"ל הוא בכדי להודיע

(14) ולהעיר שמצינו ע"ז בנוגע לתחלת הש"ס - מס' ברכות - שאינה שייכת כ"כ לסדר זרעים כ"א היא הקדמה לכללות שתא סדרי משנה (ראה פסקי הראי"ו ריש ברכות (הובא ג"כ בהגהה בהקדמת פיה"מ להרמב"ם ובמלאכת שלמה ריש ברכות). וראה גם המאירי בפתיחתו (קרוב לסופה) ובהקדמתו למס' ברכות).

(15) לשון הרע"ב.

(16) ראה ריש מס' תענית; סוטה; מכות ועוד.

(17) דבאותה מסכת לכו"ע יש סדר למשנה

(ב"ק קב, סע"א, ומכש"כ באותו פרק.

(18) ראה גם חשק שלמה לסוף עוקצין.

(19) אבות פ"א מ"ג.

(20) הל' תשובה פ"י ה"ב ואילך. פיה"מ

סנהדרין חלק בהקדמה.

(21) לשון הרמב"ם הל' תשובה שם.

השם וכו"ו²² אלא) שיהיו לו ש"י עולמות כו' - כגמול ושכר על עבודת התומ"צ²³!

חייבים לומר, שהענין ד"להנחיל כו' ש"י עולמות" המדובר במשנתנו, אינו ענין של שכר מצות במובנו הרגיל²⁴ - תשלום עולמות עבור העבודה להשם, אלא זוהי שלימות נעלית בעבודה, עלי' אלי' מגיע העובד מאהבה ע"י עבודתו²⁵.

ג. וזוהי נקודת השייכות בין משנה זו למשנה שלפני - פלוגתת ב"ש וב"ה בחלות דבש:

אחד הטעמים (ע"ד הרמז) שההלכות האחרונות (במשנה) - חיתום המשנה, שהכל הולך אחר החיתום²⁶ - הם בנוגע ל"דבורים" ו"דבש", הוא, כיון ש"דבורים" הם כביאור חז"ל²⁷ רמז על שלימות העבודה, עבודה לשמה (כדלקמן סעיף ז), שעבודה זו היא הכנה והקדמה ל"עתיד הקב"ה להנחיל לכל

(22) ל' הרמב"ם שם ה"ג.

(23) להעיר גם מלקו"ש ח"כ ע' 45; "הדרן" למס' אבות ס"ג ואילך (ס' ביאורים לפרקי אבות (קה"ת) בסופו).

בלקו"ש שם (ע' 51 ואילך) נה' שאצל עובד מאהבה גם הענין דשכר מצות הוא חלק מענין המצוה גופא (שלכן הבטיח הקב"ה לאברהם - אוהבי. ראה רמב"ם שם - (לך טו, א) "שכרך הרבה מאד", ע"ש. אבל מובן, שאי"ז בערך לעצם המצוה עצמה, ולא הו"ל לסיים המשניות בענין טפל.

(24) ועפ"ז - לשון "גמול", "שכר" שבמפרשים הנ"ל הוא שם המושאל.

(25) ראה גם משנה אחרונה כאן; והשכר הזה הוא ידיעת האלקות כו'.

(26) ברכות יב, א.

(27) דב"ר פ"א, ו.

- ירושה אינה קשורה עם העבודה של היורש (שכן אם הוא רק נולד³² בקורבה של יורש, הוא יורש בדרך ממילא) - וא"כ כאשר מדובר על מתן שכרן של צדיקים, ה" צריך להיות כתוב "עתיד הקב"ה ליתן" (או כו"ב)?

וביותר תמוה: מאמר זה הובא במס' סנהדרין³³, ושם אכן כתוב "עתיד הקב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות!"

וי"ל הביאור - שהיא הנותנת³⁴: המאמר במס' סנהדרין שנאמר ע"י האמורא רבא בר מרי אכן מדבר על שכר המצות, ולכן הוא אומר "עתיד הקב"ה ליתן";

אבל משנה זו - המשמשת כסיום וחיתום המשניות - אינה מדברת על שכר המצות (בפשטות), אלא (כנ"ל) על השלימות אלי' מגיע הצדיק על ידי עבודתו מאהבה. ולכן ריב³⁵ מדייק "עתיד הקב"ה להנחיל" - כי שלימות זו היא בדוגמת ובגדרי ירושה.

ה. בנוגע לירושה, ידוע ביאור הרוגצ'ובי³⁶, שהיורש אינו מציאות שני' שמקבלת את הנכסים מהמוריש, אלא (בלשון הכתוב³⁷) "תחת אבותיך יהיו

(32) או ע"י נישואין (ראה כתובות פג, א ואילך. ב"ב קח, א. קיא, ב).

(33) ק, סע"א. וראה הערה הבאה.

(34) ע"פ המבואר בפנים מתורצת קושיית המפרשים - מה מוסיף המאמר (בשם אמורא) דסנהדרין שם על המפורש במשנה.

(35) ראה רמב"ם בסוף הקדמתו לפיה"מ (פ"ב) שהי' תנא, וראה תוי"ט, מלאכת שלמה ועוד כאן.

(36) שו"ת צפע"ג דווינסק ח"א סק"ח. ווארשא ח"ב סק"ח. ועוד.

(37) תהלים מה, יז. וראה ב"ב קנט, א.

ועד"ז בנוגע לישראל: השלימות הנפעלת עי"ז שיהודי לומד תורה ומקיים מצות היא שישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד (ג'. . מתקשראן דא בדא קב"ה אורייתא וישראל³⁸, שנעשים כולא חד) ועד"ז³⁹ ע"י קיום המצות לשון צוותא וחיבור - נעשה היהודי דבר אחד כביכול עם נותן התורה ומצווה המצות, הקב"ה בעצמו.

וזהו הפשט ב"להנחיל אוהבי יש": הרמב"ם⁴⁰ מבאר שהלשון "יש" מורה על "מציאות התמידית אשר אין לה תכלית"⁴¹, ו"להנחיל אוהבי יש" פירושו: "לאוהבי אנחיל את היש המוחלט", כי "כל נפש שתזכה לחיי העוה"ב לא תכלה לעולם".

כיצד יכול נברא, בעל גבול, "לתפוס" ב"יש המוחלט", "מציאות התמידית" - ענין של נצחיות ובלתי בעל גבול? הנה ע"ז מבאר הפסוק ומדגיש "להנחיל אוהבי יש": ישראל מקבלים זאת לא כמקבל מנותן, מציאות שני' שמקבלת מה"נותן", אלא ישראל נוחלים זאת כירוש שהוא דבר אחד עם המוריש: ישראל הם "בנים" להקב"ה⁴²

(38) זח"ג עג, א.

(39) אף שחילוק ביניהן גופא ראה תניא פכ"ג. ועוד.

(40) בפיה"מ כאן. ועד"ז ברא"ש (וראה לעיל שוה"ג להערה 13).

(41) כ"ה הלשון בהעקת קאפח. ובפיה"מ לפנינו הוא בשינוי לשון.

(42) שמות ד, כב. ראה יד, א. אבות פ"ג מ"ד. ובכ"מ.

ד. לשון המשנה שהיא לשון קצרה³⁰ ובתכלית הדיוק, היא: "עתיד הקב"ה להנחיל כו' ש"י עולמות" - לכאורה, איך מתאים כאן הביטוי "להנחיל", המבטא ענין של ירושה³¹?

(28) לקו"ש ח"א ע' 146. ח"ו ע' 70. ח"ז ע' 114. ועוד.

(29) קידושין בסופה.

(30) הקדמת הרמב"ם בפיה"מ ד"ה אחרי כן ראה להסתפק.

(31) כדיוק התוי"ט (ועוד) כאן. וראה שו"ת נוב"י מהד"ת חו"ד קס"א (בתי' הקושיא שבהערה 34).